

An aerial photograph of Zgorzelec, Poland, showing a mix of urban and natural environments. The foreground features residential houses with red-tiled roofs. The middle ground is dominated by a dense forest, with several modern apartment blocks interspersed among the trees. In the background, a large, multi-story residential complex is visible, along with a church with a tall spire. The horizon shows rolling hills and fields under a clear sky.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA  
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH  
MIASTA ZGORZELEC  
NA LATA 2021-2027**



Opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowano w oparciu o materiały źródłowe pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zgorzelcu, Urzędu Miasta Zgorzelec oraz jednostek organizacyjnych Miasta Zgorzelec. Elektroniczna wersja Strategii znajduje się na stronie internetowej Miasta Zgorzelec <https://zgorzelec.eu/>, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej <http://www.mops.zgorzelec.eu/> oraz w Biuletynie Informacji Publicznej obu instytucji.

# SPIS TREŚCI

<b>1. WPROWADZENIE</b> .....	4
<b>1.1. PODSTAWA OPRACOWANIA I METODYKA PRACY NAD STRATEGIĄ</b> .....	5
<b>1.2. ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI</b> .....	7
1.2.1. SAMORZĄDOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE.....	7
1.2.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE.....	8
1.2.3. UNIJNE DOKUMENTY STRATEGICZNE.....	9
<b>2. DIAGNOZA</b> .....	10
<b>2.1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZA CHARAKTERYSTYKA GMINY</b> .....	11
2.1.1. Informacje ogólne i położenie.....	11
2.1.2. Demografia.....	11
2.1.3. Rynek pracy.....	15
2.1.4. Sytuacja mieszkaniowa.....	18
2.1.5. Oświata i wychowanie.....	21
2.1.6. Opieka zdrowotna i bezpieczeństwo.....	28
2.1.7. Działania organizacji pozarządowych.....	30
2.1.8. Kultura.....	32
<b>2.2. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ</b> .....	34
2.2.1. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej.....	34
2.2.2. Główne problemy z zakresu pomocy społecznej.....	36
2.2.3. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia.....	41
2.2.4. Świadczenia pomocy społecznej.....	42
2.2.5. Uzależnienia i przemoc w rodzinie.....	48
2.2.6. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza.....	51
2.2.7. Osoby starsze, niesamodzielne i z niepełnopravnościami.....	53
<b>2.3 ANALIZA SWOT</b> .....	57
<b>2.4. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ</b> .....	60
<b>3. STRATEGIA</b> .....	62
<b>3.1. CEL GŁÓWNY</b> .....	63
<b>3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ</b> .....	64
<b>4. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII</b> .....	75





## WPROWADZENIE



Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zgorzelec na lata 2021-2027 została opracowana dla wyznaczenia celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań mających w efekcie przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, a w szczególności tych osób, które są zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Dokument jest kontynuacją działań zawartych w Strategii Rozwoju Miasta Zgorzelec na lata 2015-2020.

Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie Miasta Zgorzelec zostały zdiagnozowane na podstawie danych statystycznych i sprawozdań. Dodatkowo przeprowadzono analizę strategiczną opartą na identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). Z opracowanej diagnozy wyłaniają się konkretne problemy, nad którymi powinna skupić się polityka społeczna miasta.

## 1.1. PODSTAWA OPRACOWANIA I METODYKA PRACY NAD STRATEGIĄ



Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z obowiązku prawnego nałożonego na samorząd gminny i powiatowy na mocy art. 17.1 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku :

*Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Celem tych programów jest reintegracja, integracja osób i rodzin z różnych powodów zagrożonych wykluczeniem społecznym.*

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane przez gminy jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Na treść i realizację gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ również inne akty prawne, do których należą:

- Ustawa o samorządzie gminnym,
- Ustawa o samorządzie powiatowym,
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa o dodatkach mieszkaniowych,
- Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem",
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Uwarunkowania prawne jedynie w części określają zakres niniejszego dokumentu. Zakres Strategii będzie dostosowany do specyficznych potrzeb mieszkańców. Ważne jest, aby dobrze zdiagnozować zagrożenia i zaplanować działania, które przyczynią się do prawidłowego funkcjonowania osób mieszkających w mieście. Opracowanie kompleksowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma zapobiegać przeciwnościom dnia codziennego, jak i nagłym sytuacjom kryzysowym.

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu wykorzystano następujące metody pozyskiwania danych:

**DESK RESEARCH.** Podstawą tej metody są dokumenty statystyki publicznej, sprawozdania, analizy i publikacje, roczniki statystyczne. Przy sporządzaniu diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta wykorzystano dane Urzędu Miasta Zgorzelec, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zgorzelcu za lata 2015-2019 oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego, które obejmują okres od 2015 do 2019 roku.

**BADANIE ANKIETOWE.** Element partycypacji społecznej, uwzględnienie udziału mieszkańców w procesie tworzenia strategii. Badania opinii publicznej oparte o kwestionariusz ankietowy, w którym mieszkańcy miasta pytani byli o ogólne warunki życia i dotyczące ich problemy społeczne. Badania ankietowe były przeprowadzone od 13 października 2020 do 31 października 2020 roku. Wpłynęło 148 ankiet, z czego 119 kwestionariuszy wypełniły kobiety, a 29 mężczyźni. 34 osoby wypełniające ankietę były wieku 18 - 35 lat, poniżej tej granicy były 2 osoby, a powyżej - 112 respondentów. Najwięcej, bo aż 97 osób posiada wykształcenie wyższe, 40 osób średnie. Ponad połowa ankietowanych pracuje na podstawie umowy o pracę, a 14,90 % jest emerytem lub rencistą.

**SPOTKANIA KONSULTACYJNE.** Podczas pierwszego spotkania kierownik MOPS wraz z pracownikami zapoznali się z harmonogramem prac nad strategią. Została przeprowadzona również dyskusja na temat obszarów problemowych w mieście. Na drugim spotkaniu o charakterze warsztatowym omawiano cel główny Strategii oraz opracowywano cele strategiczne, operacyjne, a także kierunki działań, przy udziale burmistrza, przedstawicieli instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych.

**KONSULTACJE SPOŁECZNE.** Bardzo ważny element partycypacji społecznej, proces dialogu pomiędzy przedstawicielami władz (każdego szczebla - od lokalnych po centralne) a mieszkańcami, mający na celu zebranie głosów mieszkańców i w oparciu o nie podjęcie przez władze optymalnych decyzji w sprawach publicznych. Konsultacje społeczne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zgorzelec na lata 2021-2027 zostały przeprowadzone w formie elektronicznej. Mieszkańcy mogli wnieść uwagi za pośrednictwem opracowanego formularza.

## 1.2. ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI



Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zgorzelec ze względu na swój charakter musi opierać się na korespondencji i współzależności z dokumentami strategicznymi na poziomie zarówno miasta, powiatu zgorzeleckiego jak i województwa dolnośląskiego. Dodatkowo pod uwagę należy również wziąć zapisy wynikające z dokumentów ogólnokrajowych, które wyznaczają trendy i główne kierunki rozwoju polityki społecznej oraz są zgodne z dokumentami europejskimi.

### 1.2.1. SAMORZĄDOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE

#### **Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030**

Sformułowane w tym dokumencie cele strategiczne są reakcją na zidentyfikowane problemy oraz przyszłościowe wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Jako cele strategiczne wyznaczono:

- Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
- Poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
- Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
- Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
- Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Jako działania horyzontalne, obejmujące całe województwo za priorytetowe przyjęto:

- Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego,
- Doskonalenie usług edukacyjnych,
- Kształtowanie postaw obywatelskich,
- Rozwój potencjału komunikacyjnego,

- Wykorzystanie potencjału środowiska i jego ochrona (turystyka i ochrona dziedzictwa kulturowego),
- Wzmocnienie rozwoju regionalnych i subregionalnych ośrodków miejskich.

### 1.2.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE

#### Raport Polska 2030

Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” wskazuje wyzwania w perspektywie do 2030 roku: wzrost i konkurencyjność,

- sytuacja demograficzna,
- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy,
- odpowiedni potencjał infrastruktury,
- bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne,
- gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego,
- solidarność i spójność regionalna,
- poprawa spójności społecznej,
- sprawne państwo,
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Wskazuje się również na pięć kluczowych czynników rozwoju kraju w perspektywie 2030 roku.:

- warunki dla szybkiego wzrostu inwestycji,
- wzrost aktywności zawodowej i mobilności Polaków,
- rozwój produktywności i innowacyjności,
- efektywna dyfuzja rozwoju w wymiarze regionalnym i społecznym,
- wzmocnienie kapitału społecznego i sprawności państwa.



W aspekcie wzmocnienia kapitału społecznego szczególnie istotne są działania zmierzające do zwiększenia spójności społecznej. Instrumenty polityki społecznej powinny być nastawione przede wszystkim na likwidację bądź minimalizację przyczyn wykluczenia. Ważna jest integracja społeczna i ekonomiczna. Należy podjąć działania, które będą częścią aktywnej polityki społecznej, a osoby dotknięte dysfunkcjami i deficytami będą miały szansę w pełni uczestniczyć w codziennym życiu ogółu społeczeństwa.



### 1.2.3. UNIJNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Europejski filar praw socjalnych opiera się na 20 podstawowych zasadach uporządkowanych według trzech następujących kategorii:

- I. równe szanse i dostęp do zatrudnienia
- II. uczciwe warunki pracy
- III. ochrona socjalna i integracja społeczna.

Ostatnia, trzecia kategoria dotyczy spraw związanych z pomocą społeczną, znajdują się w niej następujące filary:

- opieka nad dziećmi i wsparcie dla dzieci,
- ochrona socjalna,
- świadczenia dla bezrobotnych,
- minimalny dochód,
- świadczenia emerytalne i renty,
- służba zdrowia,
- integracja osób niepełnosprawnych,
- opieka długoterminowa,
- mieszkalnictwo i pomoc dla bezdomnych,
- dostęp do niezbędnych usług.



Wdrażanie zasad i praw określonych w ramach europejskiego filaru praw socjalnych ma zapewnić większe włączenie społeczne wszystkich obywateli Unii Europejskiej. Włączenie społeczne było jednym z jedenastu priorytetów polityki spójności w okresie 2014–2020. Aspekt włączenia społecznego będzie obecny również w programie EFS+ (Europejski Fundusz Społeczny) na lata 2021-2027. Zostanie on wzmocniony dzięki połączeniu FEAD (Europejski Fundusz Pomocy

Najbardziej Potrzebującym) i EFS. Umożliwi to łatwiejsze łączenie zapewniania pomocy żywnościowej i materialnej ze wsparciem na rzecz włączenia społecznego.



**DIAGNOZA**



## 2.1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZA CHARAKTERYSTYKA GMINY

### 2.1.1. INFORMACJE OGÓLNE I POŁOŻENIE



Zgorzelec jest miastem przygranicznym, znajdującym się w województwie dolnośląskim, w powiecie zgorzeleckim. O wyjątkowości miasta świadczy fakt, iż Zgorzelec jako miasto sąsiadujące z Niemcami, usytuowane jest w polskiej części Górnych Łużyc, w obniżeniu Żytawsko-Zgorzeleckim, na prawym brzegu rzeki Nysy Łużyckiej. Od południowej strony miasto okalają malownicze Góry i Pogórze Izerskie, a od strony północnej Puszcza

Zgorzelecka.

Powierzchnia Miasta Zgorzelec wynosi 1 588,00 ha. Największą część miasta zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane – ich powierzchnia wynosi 758,00 ha, tj. 47,70% powierzchni miasta. Na gruntach zabudowanych i zurbanizowanych przeważają tereny mieszkaniowe (233,00 ha; tj. 30,70% gruntów zabudowanych i zurbanizowanych), ale istotny jest również udział terenów komunikacyjnych, w tym dróg (142,00 ha; 18,70%) i torów kolejowych (31,00 ha; 4,10%), innych terenów zabudowanych (116,00 ha; 15,30%), terenów przemysłowych (92,00 ha; 12,10%) oraz terenów zurbanizowanych niezabudowanych (87,00 ha; 11,50%). Centralny układ drogowy miasta tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Łączna długość wszystkich dróg wynosi 72,27 km, tj.:

- 1) drogi krajowe (o łącznej długości 2,00 km na terenie miasta),
- 2) drogi wojewódzkie (o łącznej długości 2,00 km na terenie miasta),
- 3) drogi powiatowe (o łącznej długości 3,55 km na terenie miasta),
- 4) drogi gminne (o łącznej długości 64,72 km na terenie miasta).

Zgorzelec posiada również wygodne połączenie z autostradą A4. Usługi transportu drogowego zbiorowego, publicznego realizowane są zarówno na odcinkach lokalnych, jak i dalekobieżnych. Przez Miasto Zgorzelec przebiegają 3 linie kolejowe. Linia międzynarodowa oraz 2 linie transportu kombinowanego. Miasto Zgorzelec jest jedną z siedmiu gmin powiatu zgorzeleckiego.

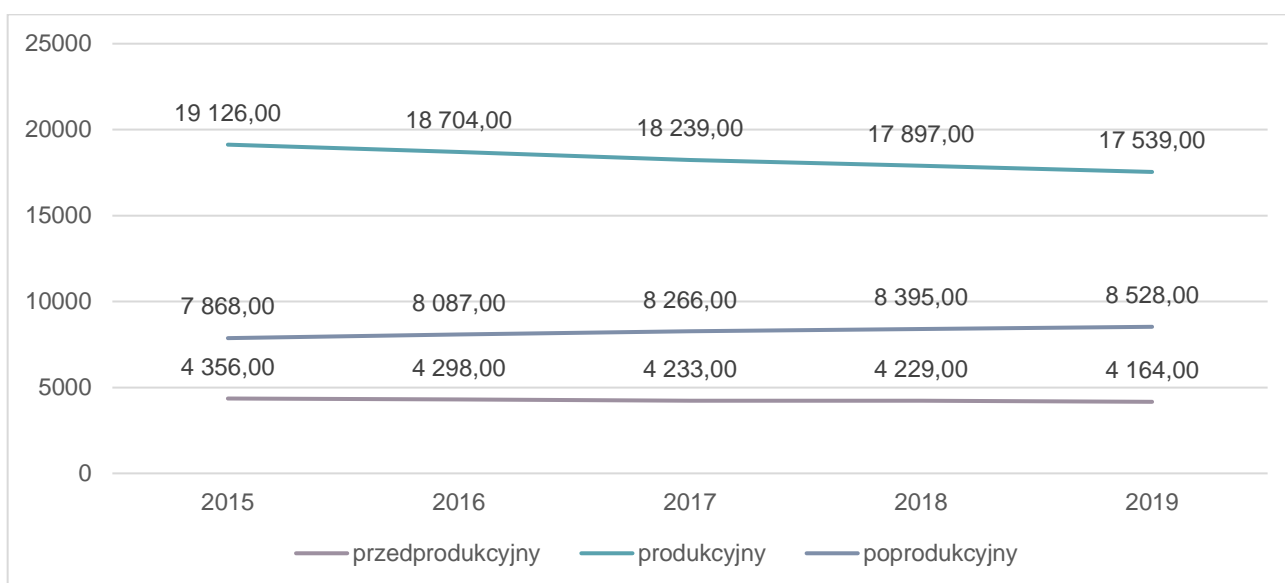
### 2.1.2. DEMOGRAFIA

Miasto Zgorzelec w 2019 roku zamieszkiwało 28 715 osób, w tym 15 342 kobiety oraz 13 373 mężczyźni. W porównaniu z danymi z 2015 roku, nastąpił spadek mieszkańców o 1 636 osób, co stanowi 5,70 % ogółu mieszkańców. Ponadto nastąpiły zmiany w strukturze mieszkańców według grup ekonomicznych:

- zmniejszyła się liczba osób w wieku 17 lat i mniej, czyli mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym tj. z 4 356 osób w 2015 roku do 4 164 osób w 2019 roku,
- zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym z 19 126 osób w 2015 roku do 17 539 osób w 2019 roku,
- wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym tj. dla mężczyzn – 65 lat i więcej, dla kobiet – 60 lat i więcej; w 2015 roku zanotowano 7868 osób natomiast w 2019 roku – 8528 osób.

Obrazuje to wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 1. Ludność według ekonomicznych grup wieku w Mieście Zgorzelec w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

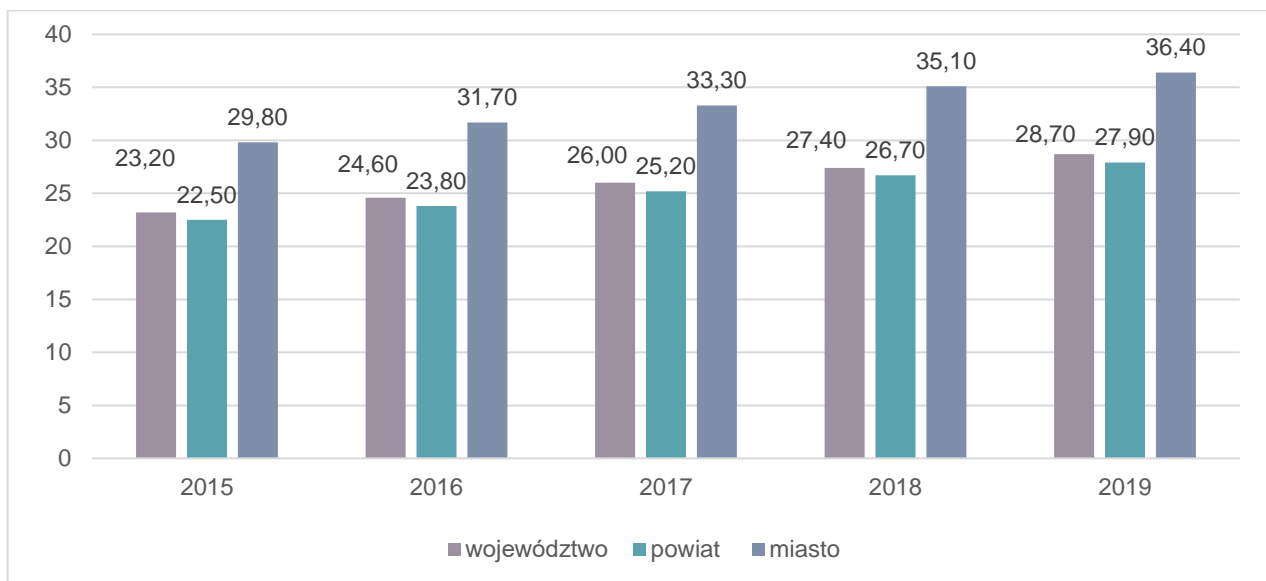
Potwierdzeniem starzenia się społeczeństwa jest wzrost wartości współczynnika obciążenia demograficznego. To stosunek liczby osób w wieku 65 lat i starszych do liczby osób w wieku produkcyjnym (od 15 do 64 lat). W Mieście Zgorzelec wartość wskaźnika jest najwyższa, tj. 36,40%, w powiecie osiągnęła wartość 27,90%, a w województwie 28,70%. W analizowanym okresie w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego wskaźnik wzrósł o:

- 6,60 punktu procentowego w Mieście Zgorzelec,
- 5,40 punkty procentowe w powiecie,
- 5,50 punktu procentowego w województwie.





Wykres 2. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2015-2019



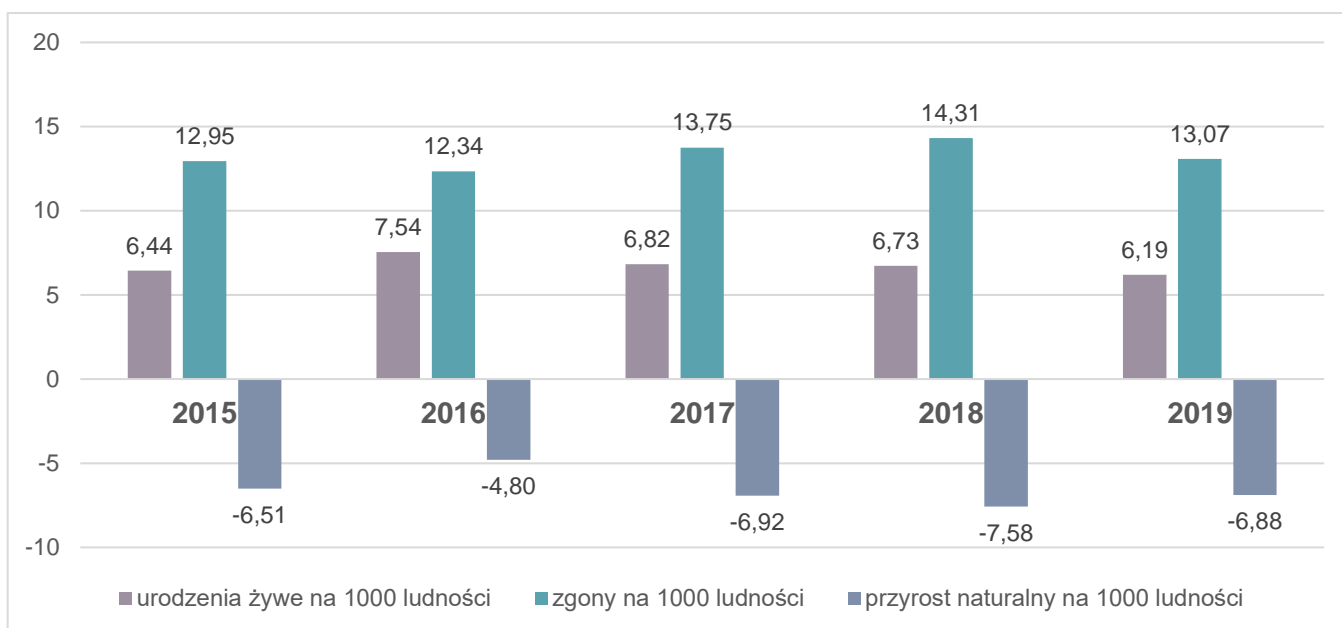
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odpowiedzią miasta na trendy społeczne związane ze starzeniem się społeczeństwa jest prowadzenie polityki senioralnej, która ma na celu aktywizację seniorów oraz pomoc dla nich w codziennych czynnościach. Z inicjatywy burmistrza już w 2009 roku utworzony został Miejski Klub Seniora. Na terenie miasta funkcjonują także dwa Domy Pomocy Społecznej – DPS „Jutrzenka” oraz DPS „Ostoja”, nad którymi bezpośredni nadzór sprawuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu. Na terenie powiatu realizowana jest także Ogólnopolska Karta Seniora.

Współczynnik przyrostu naturalnego to stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów do liczby ludności w połowie badanego okresu lub do średniego stanu ludności w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności).

Od kilku lat w Mieście Zgorzelec odnotowuje się ujemny przyrost naturalny, w 2019 roku na terenie miasta współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł aż – 6,88. Zwiększa się także współczynnik zgonów, natomiast maleje współczynnik urodzeń. Szczegółowo obrazuje to poniższy wykres.

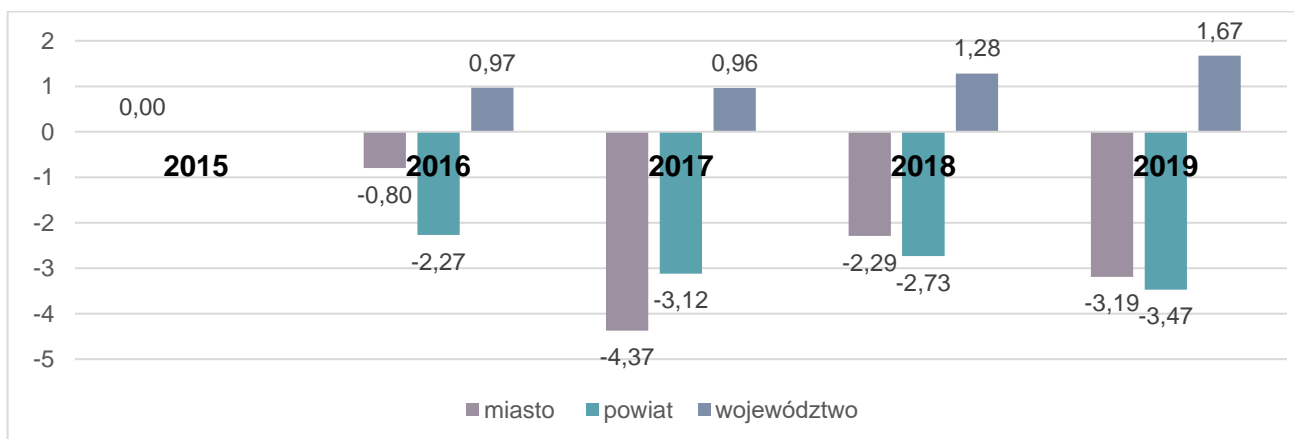
Wykres 3. Współczynnik liczby urodzeń, zgonów oraz przyrostu naturalnego na terenie Miasta Zgorzelec w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problemem Miasta Zgorzelec jest odpływ mieszkańców, saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w latach 2016 - 2019 utrzymuje wartość ujemną i w 2019 roku wyniosła ona -3,19 osoby. Podobna sytuacja jest w powiecie, jednak w województwie wartość salda ma wartość dodatnią; w 2019 roku wyniosła 1,67 osoby. Jednym z powodów takiego stanu rzeczy może być większa możliwość uzyskania zatrudnienia w większych miastach oraz za granicą.

Wykres 4. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podsumowując sytuację demograficzną w Mieście Zgorzelec należy stwierdzić, że obserwowane zmiany zarówno w zakresie starzenia się społeczeństwa jak i zmniejszającej się liczby mieszkańców odzwierciedlają ogólnopolski oraz europejski trend. Stanowi to poważny problem dla miejscowych



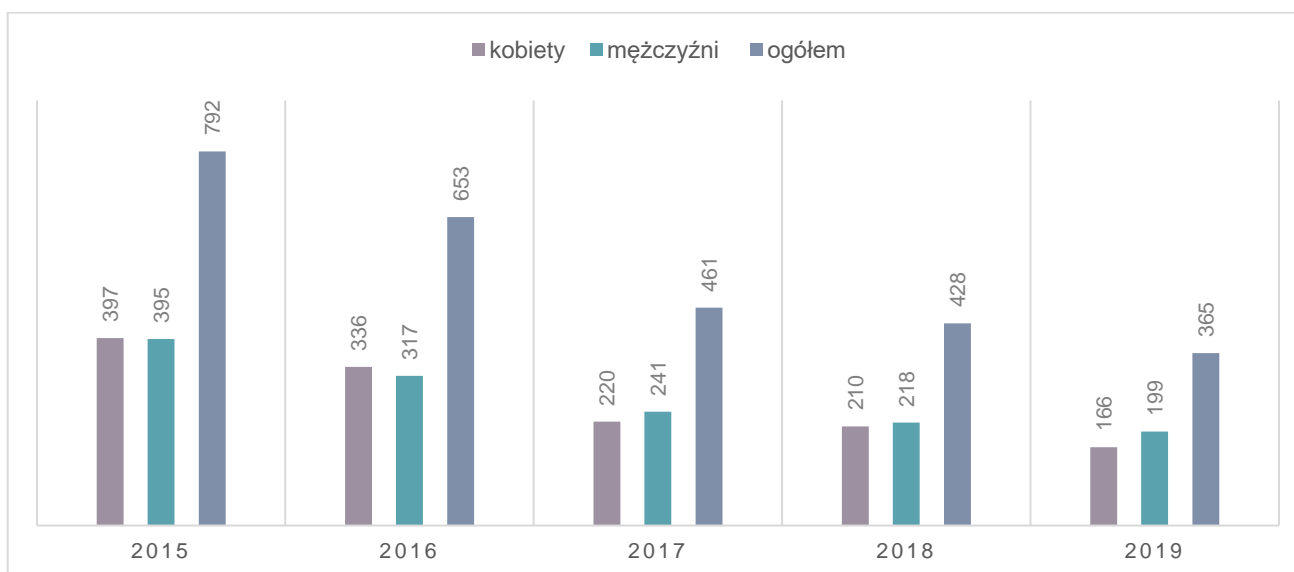
władz, których działania powinny skoncentrować się w najbliższych latach na stworzeniu przyjaznych warunków do życia dla mieszkańców, prowadzeniu aktywnej polityki senioralnej oraz kontynuowaniu działań w zakresie rozwoju lokalnego rynku pracy i rozwoju kapitału ludzkiego.

### 2.1.3. RYNEK PRACY



Na podstawie danych otrzymanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu można zaobserwować ogólny spadek liczby osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne na przestrzeni 5 lat. Spadek ten kształtuje się na poziomie 52,00 %. W 2015 roku 2645 osób (1485 kobiet oraz 1160 mężczyzn) było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. Do roku 2019 liczba ta spadła do 1369 osób (732 kobiety oraz 637 mężczyzn). Na terenie powiatu zgorzeleckiego więcej jest bezrobotnych kobiet niż mężczyzn. Biorąc pod uwagę dane z ostatnich pięciu lat, jest to średnio o 187 kobiet więcej. Na terenie Miasta Zgorzelec sytuacja wygląda następująco:

Wykres 5. Bezrobotni zarejestrowani w Mieście Zgorzelec w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W przeciwieństwie do powyższych danych mieszkańcy Miasta Zgorzelec biorący udział w badaniu ankietowym, w 48,60 % ocenili możliwość znalezienia pracy i poziom zarobków na lokalnym rynku pracy jako dostateczne. Zaledwie 12,20 % ankietowanych uważa, że sytuacja na lokalnym rynku pracy jest bardzo dobra. Niestety aż 18,90 % respondentów określiło sytuację na rynku lokalnym jako złą. Biorąc pod uwagę powyższe analizy można stwierdzić, że sytuacja na terenie Miasta Zgorzelec dotycząca rynku pracy nie jest zadowolająca. Mimo znacznego spadku

osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne, w gronie ankietowanych znalazły się osoby, które mają problemy ze znalezieniem pracy. Przyczyną może być proces transformacji węglowej, rozpoczęty w 2019 roku z inicjatywy samorządów wchodzących w skład powiatu zgorzeleckiego, w ramach którego powołano „Komitet Transformacji Regionu Turoszowskiego”. Rozpoczęty proces powoduje stopniowe wygaszanie działalności dwóch największych zakładów pracy jakimi są Kopalnia Węgla Brunatnego Turów oraz Elektrownia Turów. Skutkuje to wzrostem bezrobocia w regionie, a brak odpowiednich kwalifikacji utrudnia podjęcie innego zatrudnienia. Należy jednak zaznaczyć, że władze gmin oraz Starosta Zgorzelecki podjęli kompleksowe działania mające na celu przebranżowienie gospodarki regionalnej, stworzenie warunków do rozwoju nowych branż i technologii oraz miejsc pracy, a także optymalnego wykorzystania istniejących zasobów ludzkich. Sygnatariusze porozumienia, na mocy którego powołano „Komitet Transformacji Regionu Turoszowskiego” postanowili pozyskać dofinansowanie na eliminację ujemnych skutków przemian społeczno-gospodarczych. W najbliższych latach należy się zatem spodziewać działań naprawczych w tym obszarze.

Opierając się na danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu znaczny spadek zauważyć można w liczbie osób, które odbywały staże organizowane przez PUP. Staż stanowi formę aktywizacji zawodowej osoby bezrobotnej, która umożliwia nabycie umiejętności praktycznych/kompetencji do wykonywania pracy przez realizowanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Staż odbywa się na podstawie umowy zawartej przez starostę z pracodawcą, według określonego programu. Stażysta otrzymuje co miesiąc stypendium w wysokości 120,00 % zasiłku dla bezrobotnych. W 2015 roku ukończyło staż 165 osób, a w roku 2019 tylko 48 osób.

PUP w Zgorzelcu udziela także dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej. Tego rodzaju forma wsparcia przeznaczona jest dla osób bezrobotnych, absolwentów CIS (Centrum Integracji Społecznej), absolwentów KIS (Klub Integracji Społecznej) lub dla osób nie pozostających w zatrudnieniu lub nie wykonujących innej pracy zarobkowej opiekunów osoby niepełnosprawnej, którzy chcą założyć własną działalność gospodarczą. Na przestrzeni 5 lat z powyższej formy wsparcia skorzystały łącznie 533 osoby, z którymi PUP podpisał umowy o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej.

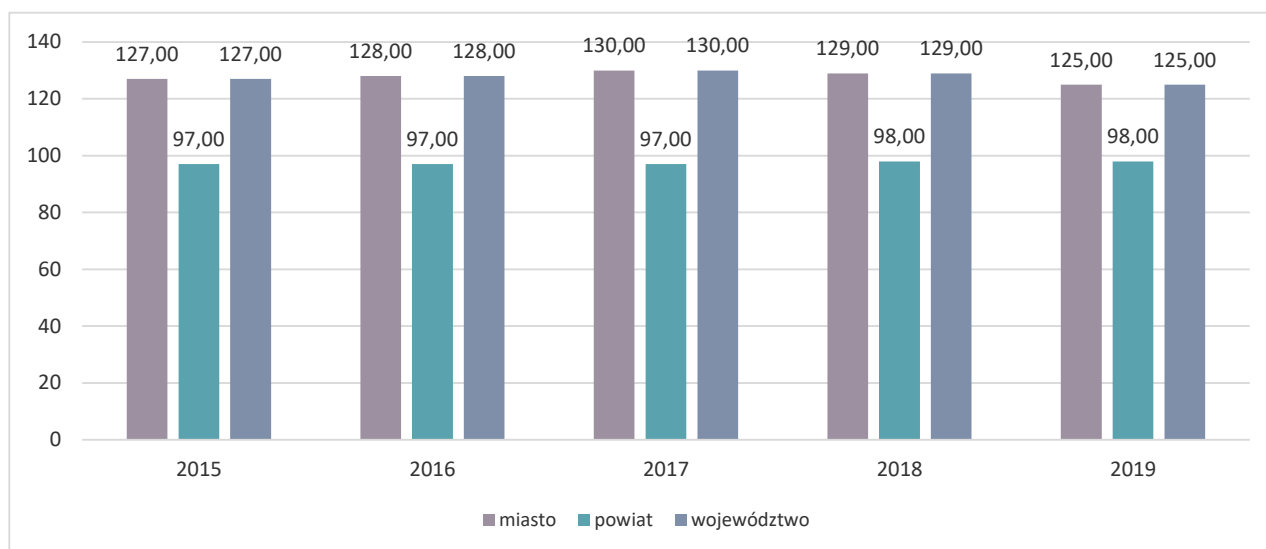
Prace społecznie użyteczne to forma wsparcia skierowana do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, jednocześnie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej albo uczestniczących w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia lub w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego. Prace te odbywają się bez nawiązania stosunku pracy. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą, na rzecz której prace społecznie użyteczne będą wykonywane. Starosta refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60,00 % minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu. Świadczenie to może być w całości finansowane z budżetu gminy. Z tej formy wsparcia na terenie



Miasta Zgorzelec w ciągu ostatnich 5 lat skorzystały 194 osoby. Zauważyć można bardzo duży spadek liczby osób, które skorzystały z tej formy wsparcia; w 2015 roku odnotowano 72 osoby, a w roku 2019 tylko 20 osób.

Miasto Zgorzelec charakteryzuje się stosunkowo wysokim wskaźnikiem przedsiębiorczości, czyli podmiotami gospodarki narodowej wpisanymi do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców. W porównaniu z powiatem oraz województwem wskaźnik jest znacznie wyższy i utrzymuje się na podobnym poziomie. Wskazywać to może na duży potencjał zasobów ludzkich, co niewątpliwie pozytywnie wpływa na proces eliminacji negatywnych skutków przemian społeczno-gospodarczych.

Wykres 4. Podmioty na 1 000 mieszkańców zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podsumowując, kontynuacja wsparcia dla osób biernych zawodowo, międzysektorowa współpraca lokalnych władz, organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego, przy jednoczesnym wsparciu finansowym ze środków krajowych oraz unijnych spowoduje uaktywnienie gospodarcze tego regionu i wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców. Należy jednak uwzględnić skutki gospodarcze pandemii SARS-CoV-2, które mogą spowolnić ten proces.

## 2.1.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA



Miasto Zgorzelec w swoich zasobach posiada 595 lokali komunalnych oraz 79 socjalnych. Jak wynika z informacji otrzymanych z Urzędu Miasta w Zgorzelcu, z Wydziału Infrastruktury, Środowiska i Spraw Mieszkaniowych, Miasto Zgorzelec w latach 2015 - 2019 przyznało 14 lokali socjalnych oraz 65 mieszkaniowych. Zasady przyznawania mieszkań z zasobów mieszkaniowych zostały określone Uchwałą Nr 120/16 Rady Miasta Zgorzelec z dnia 22 lutego 2016 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Zgorzelec. Zgodnie z zapisami niniejszego dokumentu osoby ubiegające się o przydział mieszkania powinny zamieszkiwać na terenie Miasta Zgorzelec z zamiarem stałego pobytu (centralizując swoje potrzeby życiowe i prowadząc na tym terenie gospodarstwo domowe), znajdować się w trudnej sytuacji materialnej oraz nie mieć zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych.

Tabela 1. Liczba lokali socjalnych oraz mieszkalnych w Mieście Zgorzelec w latach 2015-2019

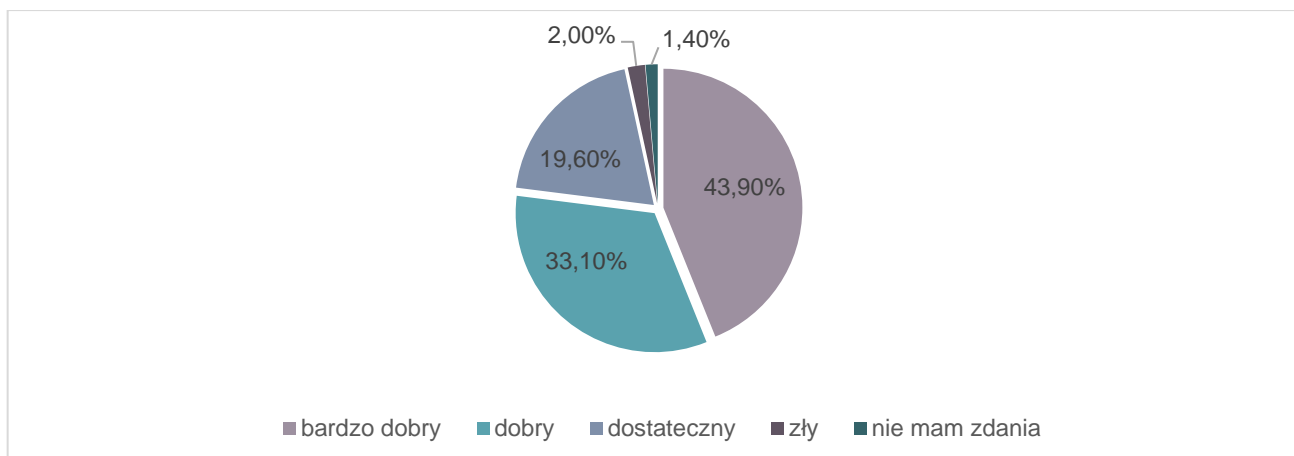
	Lokale socjalne	Lokale mieszkalne
2015	4	11
2016	0	16
2017	2	14
2018	3	9
2019	5	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 roku w części lokali komunalnych zostały wykonane roboty konserwacyjno–remontowe, związane z usuwaniem awarii i ich skutków. Remonty objęły także wymianę instalacji i urządzeń elektrycznych, wod.-kan. i grzewczych. W kwestii zaległości z tytułu zawartych umów najmu na dzień 1 stycznia 2019 roku zaległości w opłatach za mieszkania będące w zasobie miasta wynosiły łącznie 101 860,15 zł i dotyczyły 27 mieszkań. Na dzień 31 grudnia 2019 roku zobowiązania względem miasta wzrosły do kwoty 126 487,96 zł i dotyczyły zadłużenia 26 najemców.

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego aż 77,00 % ankietowanych oceniło dostęp do mieszkań komunalnych oraz socjalnych jako zadowalający ( w tym 43,90 % jako bardzo dobry oraz 33,10 % jako dobry). Zaledwie 2,00 % ankietowanych uznało zasoby mieszkaniowe za złe.

Wykres 4. Dostęp do mieszkań komunalnych i socjalnych



Źródło :opracowanie własne na podstawie danych GUS

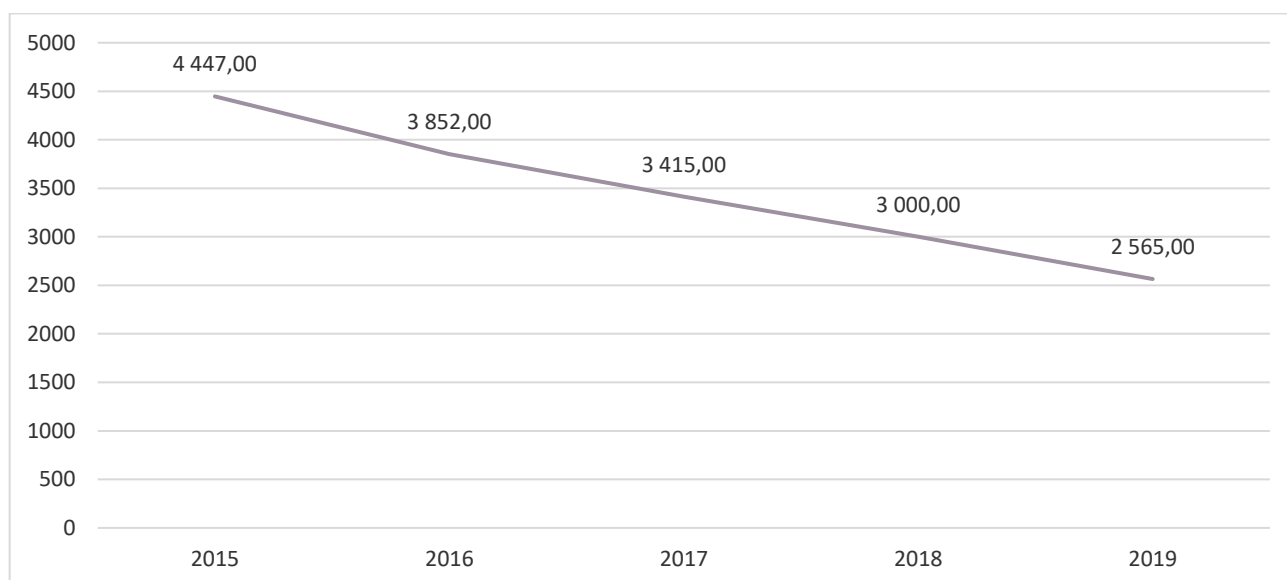
Analizowany obszar jest jednak inaczej oceniany przez przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz lokalnych działaczy społecznych, co wynikać może ze specyfiki grupy respondentów, biorących udział w badaniu ankietowym. Z konsultacji przeprowadzonych w Mieście Zgorzelec wśród przedstawicieli lokalnych struktur samorządowych oraz tzw. liderów społeczności lokalnej wynika, że stan techniczny lokali komunalnych jest bardzo zły. Liczba osób oczekujących na wieloletnich listach lokali mieszkalnych oraz socjalnych wynosi 79 osób (39 mieszkalnych, 40 socjalnych). Okres oczekiwania na przyznanie lokalu komunalnego średnio wynosi 4 lata. Ocena ta pokrywa się z raportem NIK (Najwyższa Izba Kontroli) na temat działania gmin w latach 2016-2019 (I półrocze) realizowanych w ramach zadań własnych, jak również przy udziale pomocy finansowej z budżetu państwa na budownictwo komunalne. Z raportu wynika, że w 11 kontrolowanych jednostkach samorządowych liczba gospodarstw domowych oczekujących na mieszkanie wzrosła o 30 proc, a czas oczekiwania na lokal wynosił nawet 17 lat. Z badań kwestionariuszowych obejmujących 622 gminy wynika, że w 73,00 % z nich potrzeby mieszkaniowe rodzin o niskich dochodach nie zostały zrealizowane. Ponadto nadal około 10,00 % Polaków zamieszkuje lokale przeludnione i w złym stanie technicznym. Według Eurostatu wskaźnik deprivacji (niemożności zaspokojenia podstawowych potrzeb dostosowanych do europejskich warunków życia) plasuje Polskę na piątym miejscu od końca w Europie.





Jednocześnie zauważyć można spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych. Świadczenie to przysługuje, jeśli średni miesięczny dochód w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku nie przekracza: 175,00 % kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym, 125,00 % tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym. Kwota najniższej emerytury od 1 marca 2020 roku wynosi 1 200,00 zł.

Wykres 5. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych ogółem w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na spadek liczby beneficjentów korzystających z tego rodzaju wsparcia wpływ miała dobra koniunktura gospodarcza oraz wprowadzenie w 2016 roku dodatkowego świadczenia rodzinnego 500+, które przede wszystkim poprawiło sytuację finansową rodzin i tym samym zwiększyło średni miesięczny dochód na osobę w rodzinie.

Ze względu na znaczną liczbę osób oczekujących na mieszkania komunalne rekomenduje się zintensyfikowanie działań mających na celu zwiększenie zasobów komunalnych gminy. W związku z wysokim wskaźnikiem zadłużenia mieszkańców z tytułu najmu lokali komunalnych zaleca się wprowadzenie alternatywnych form wsparcia w postaci np. bonifikat z tytułu najmu lokali komunalnych dla osób w trudnej sytuacji materialnej.

### 2.1.5. OŚWIATA I WYCHOWANIE

Na terenie Miasta Zgorzelec funkcjonują 3 publiczne szkoły podstawowe, w tym Szkoła Podstawowa Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi oraz 4 niepubliczne szkoły podstawowe. Ponadto wychowaniem przedszkolnym na terenie miasta zajmują się 4 przedszkola publiczne w tym Przedszkole Publiczne Nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi oraz 6 niepublicznych przedszkoli. Opiekę nad dziećmi do lat 3 sprawuje Żłobek Miejski oraz 3 żłobki prywatne.

Poniżej przedstawiono liczbę uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w latach 2015-2019 oraz liczbę oddziałów w szkołach na podstawie informacji przekazanych przez Urząd Miasta Zgorzelec, Wydział Edukacji i Spraw Społecznych.

Tabela 2. Organizacja przedszkoli miejskich

Szkoła		2015	2016	2017	2018	2019
Szkoła Podstawowa Tęcza	Liczba uczniów	233	221	274	253	242
	Liczba oddziałów	12	12	16	17	16
Europejskie Gimnazjum	Liczba uczniów	52	58	-	-	-
	Liczba oddziałów	3	3	-	-	-
Zespół Szkół Prywatnych	Liczba uczniów	29	35	41	34	30
	Liczba oddziałów	4	5	6	5	5
Niepubliczne Gimnazjum Łużyckie	Liczba uczniów	48	50	-	-	-
	Liczba oddziałów	4	4	-	-	-
Gimnazjum Cogito	Liczba uczniów	41	47	-	-	-
	Liczba oddziałów	3	3	-	-	-

Łużycka Szkoła Podstawowa	Liczba uczniów	-	-	48	42	40
	Liczba oddziałów	-	-	4	4	4
Szkoła Podstawowa Cogito	Liczba uczniów	-	-	76	115	161
	Liczba oddziałów	-	-	7	8	11
Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi	Liczba uczniów	485	419	645	627	532
	Liczba oddziałów	20	21	31	30	25
Szkoła Podstawowa Nr 3	Liczba uczniów	606	538	647	679	641
	Liczba oddziałów	22	24	31	32	28
Szkoła Podstawowa Nr 5	Liczba uczniów	693	608	911	952	857
	Liczba oddziałów	24	26	38	40	39
Gimnazjum Nr 1	Liczba uczniów	309	315	-	-	-
	Liczba oddziałów	13	13	-	-	-
Gimnazjum Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi	Liczba uczniów	256	271	-	-	-
	Liczba oddziałów	12	11	-	-	-
Gimnazjum Nr 3	Liczba uczniów	145	129	-	-	-
	Liczba oddziałów	7	7	-	-	-
RAZEM:	Liczba uczniów	2.897	2.691	2.642	2.702	2.503



	Liczba oddziałów	124	129	133	136	128
--	------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Zgorzelec, Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych.

Od 2018 roku Miasto Zgorzelec przyjęło „Lokalny program wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży szkół podstawowych z terenu Gminy Miejskiej Zgorzelec”. W myśl tego programu zostają udzielone stypendia dla uzdolnionych uczniów uczęszczających do szkół podstawowych. Poniższe zestawienie prezentuje liczbę uczniów, którym przyznano stypendium, kwotę udzielonych stypendiów w latach 2015 - 2019 oraz wysokość stypendiów w poszczególnych latach.

*Tabela 3. Liczba uczniów objętych wsparciem stypendialnym, kwota przyznanych stypendiów ogółem oraz wysokość stypendium szkolnego*

ROK	LICZBA UCZNIÓW OBJĘTYCH WSPARCIEM STYPENDIALNYM	KWOTA PRYZNANYCH STYPENDIÓW OGÓŁEM	WYSOKOŚĆ STYPENDIÓW SZKOLNYCH
2015	304	121 600,00 zł	400,00zł
2016	338	128 102,00 zł	379,00 zł
2017	312	140 400,00 zł	450,00 zł
2018	280	141 300,00 zł	450,00 zł
2019	309	176 400,00 zł	490,00 zł,

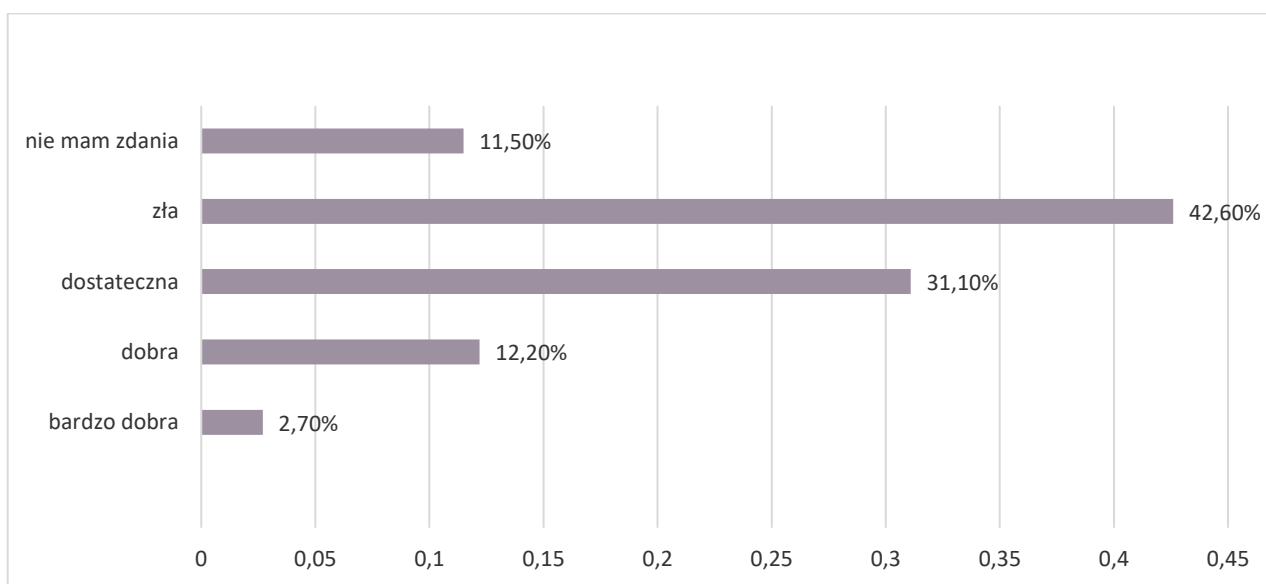
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Zgorzelec, Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych.

Szkoła Podstawowa Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jarosława Iwaszkiewicza w Zgorzelcu posiada klasy integracyjne. W roku 2015 ta liczba wynosiła 5 klas, w 2016 - 4, w 2017- 6, w 2018 - 3, w 2019 - 1. Dyrektorzy szkół, kadra pedagogiczna przykładają olbrzymią uwagę do zajęć kompensacyjnych. Co roku uczniom, którzy potrzebują dodatkowego wsparcia udzielana jest pomoc w formie zajęć dydaktyczno - wyrównawczych, zajęć rewalidacyjnych czy zajęć logopedycznych. Każda placówka zapewnia swoim uczniom opiekę psychologiczną by wspomóc rozwój psychospołeczny uczniów od najmłodszych lat, a także móc reagować w sposób odpowiedzialny i rzetelny na problemy uczniów. W roku 2019 w każdej ze szkół, zgodnie z potrzebami i zainteresowaniami uczniów, przygotowana była oferta zajęć pozalekcyjnych tj. kół przedmiotowych

m.in.: językowych, informatycznych, sportowych, artystycznych oraz zajęć rozwijających pasje i zainteresowania uczniów.

Respondenci jednak oceniają ofertę edukacyjną szkół podstawowych aż w 42,60 % jako złą. Z ankiet wynika, że mieszkańcy Zgorzelca nie są przekonani co do celowości działań edukacyjnych podejmowanych przez szkoły podstawowe. 31,10 % ankietowanych określa szkolnictwo podstawowe jako dostateczne. Zaledwie 12,20 % respondentów uważa szkolnictwo podstawowe za dobre a 2,7 % za bardzo dobre.

Wykres 6. Oferta edukacyjna szkół podstawowych na terenie Miasta Zgorzelec



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Burmistrz Miasta na wniosek szkoły udziela stypendium za wyniki w nauce oraz za osiągnięcia sportowe lub artystyczne. W roku szkolnym 2018/2019 stypendia przeznaczone zostały dla 309 uczniów, a ich kwota wyniosła łącznie 176 400,00 zł. Jednocześnie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawane są stypendia o charakterze socjalnym. W roku 2019 wydano 108 pozytywnych decyzji w tym zakresie.

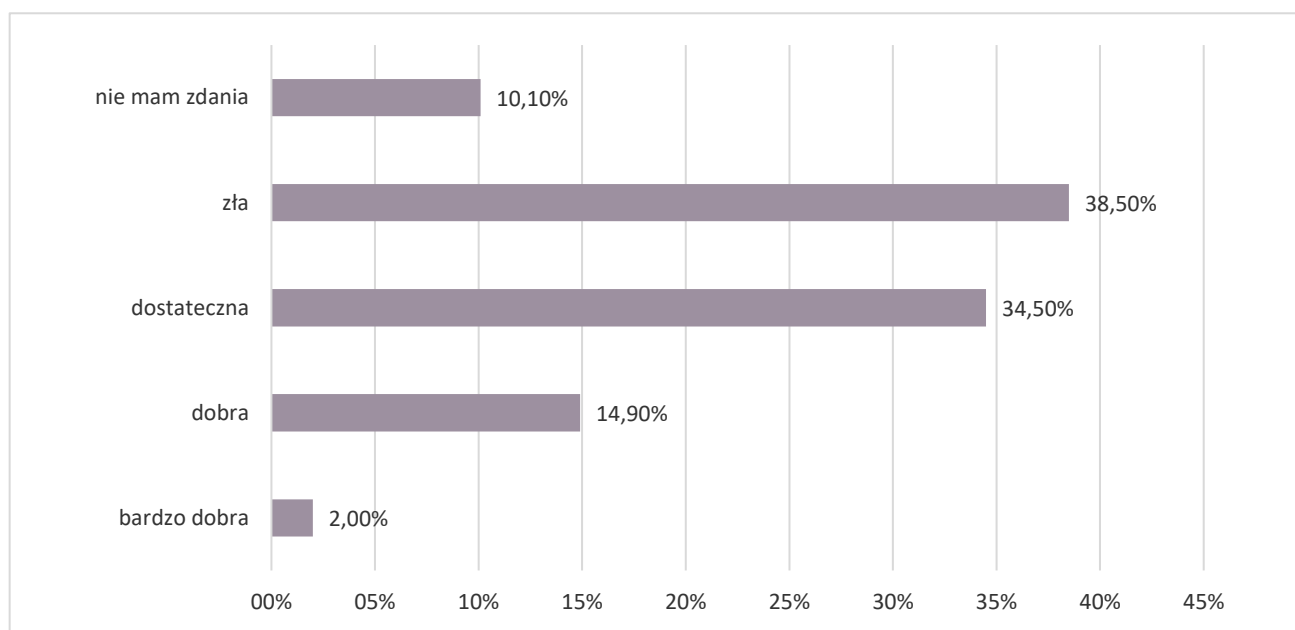
Za wychowanie przedszkolne na terenie Miasta Zgorzelec w roku 2019 odpowiedzialnych było 50 oddziałów przedszkolnych. Jak już wspomniano na wstępie, wychowaniem przedszkolnym zajmują się 4 przedszkola publiczne w tym Przedszkole Publiczne Nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi oraz 11 niepublicznych przedszkoli. Koszt utrzymania jednego przedszkolaka w przedszkolu publicznym wynosi 1 025,61 zł miesięcznie. Wysokość dotacji dla przedszkoli niepublicznych wynosi 769,21 zł miesięcznie na jedno dziecko. Tabela poniżej przedstawia liczbę oddziałów przedszkolnych wraz z liczbą dzieci uczęszczających do przedszkola w latach 2015 - 2019.

Tabela 4. Liczba oddziałów przedszkolnych oraz liczba dzieci uczęszczających do przedszkola w latach 2015-2019

ROK	LICZBA DZIECI	LICZBA ODDZIAŁÓW
2015	1 051	47
2016	1 054	47
2017	1 053	46
2018	1 169	51
2019	1 121	50

Źródło: : Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Zgorzelec, Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych

Wykres 7. Jakość edukacji przedszkolnej na terenie Miasta Zgorzelec



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Ankietowani mieszkańcy Miasta Zgorzelec w 38,50 % oceniają jakość edukacji przedszkolnej negatywnie. Podobnie, bo w 34,50 % jako dostateczną. Tylko 2,00 % respondentów uznało ofertę przedszkoli jako bardzo dobrą, a 14,90 % jako dobrą.

Żłobki funkcjonujące na terenie Miasta Zgorzelec wykorzystują co roku wszystkie miejsca przeznaczone dla dzieci. Niestety miejsca, które są oferowane nie zaspokajają wszystkich potrzeb mieszkańców. Liczby dzieci uczęszczających do żłobków oraz dzieci umieszczonych na listach rezerwowych na przestrzeni ostatnich lat prezentuje tabela poniżej. Zauważyć należy, że dynamicznie wzrosła liczba dzieci oczekujących na liście rezerwowej.



Tabela 5. Liczba dzieci uczęszczających do żłobków oraz dzieci oczekujących na liście rezerwowej w latach 2015-2019

ROK	LICZBA DZIECI UCZĘSZCZAJĄCYCH DO ŻŁOBKÓW	LICZBA DZIECI OCZEKUJĄCYCH NA LIŚCIE REZERWOWEJ
2015	100	15
2016	84	20
2017	84	16
2018	140	57
2019	155	41

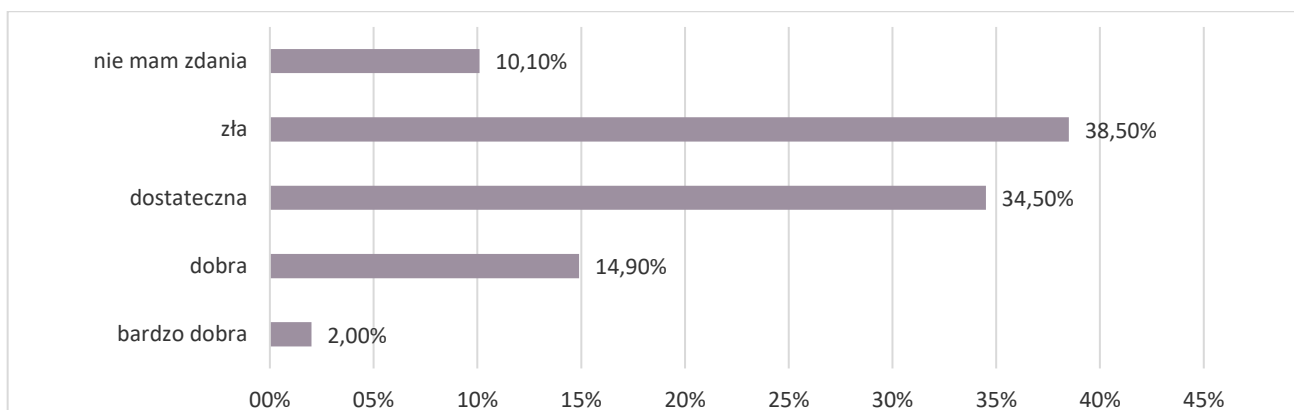
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Zgorzelec, Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych

Miesięczne utrzymanie dziecka w żłobku kształtuje się w wysokości od 350,00 zł w żłobkach publicznych, do 850,00 zł w żłobkach prywatnych. Miasto Zgorzelec nie przyznaje dotacji podmiotowej dla żłobków. Jednakże od 2018 roku udzielana jest dotacja celowa dla podmiotów prowadzących żłobki lub kluby dziecięce na terenie Miasta Zgorzelec na dofinansowanie pobytu dla każdego dziecka, objętego opieką w żłobku/klubie dziecięcym, zamieszkałego na terenie Miasta Zgorzelec. Wysokość (miesięczna) udzielonych dotacji na dofinansowanie do dziecka w latach ubiegłych wynosiła:

- o 250,00 zł dla żłobków oraz 150,00 zł dla Klubów Dziecięcych w 2018 roku,
- o dofinansowanie wyniosło jednakowo 250,00 zł dla Żłobków i Klubów Dziecięcych w 2019 roku.

Biorąc pod uwagę zapewnienie opieki dzieciom do 3 roku życia, 34,50 % ankietowanych uznało ją za dostateczną. Dla 38,50 % badanych dostępność do żłobków jest zła. Liczba osób, które są zadowolone kształtuje się na poziomie 16,90 %.

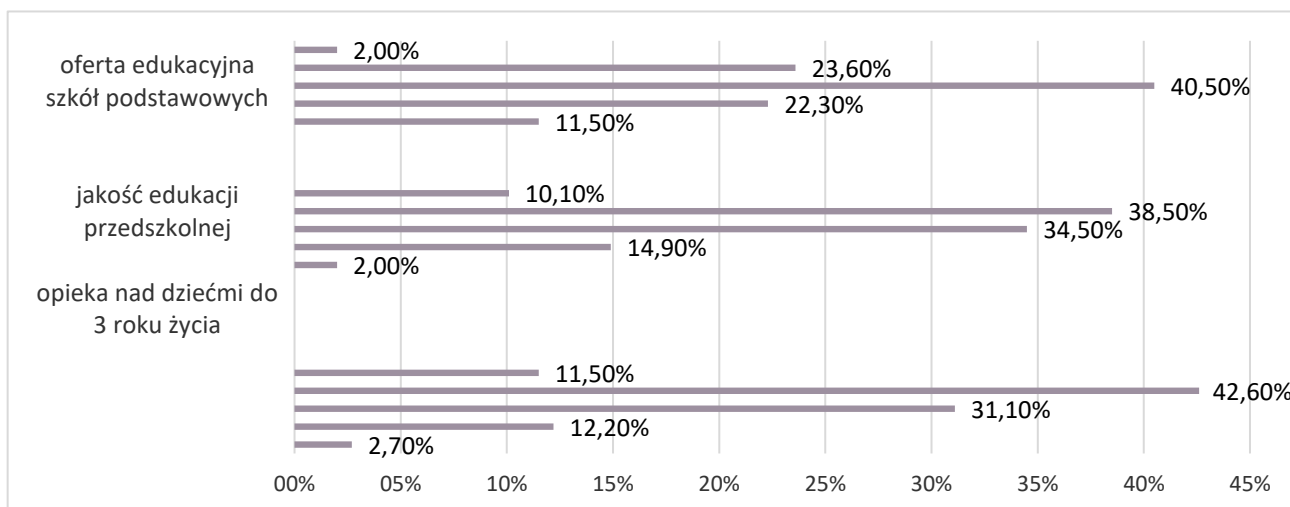
Wykres 7. Opieka nad dziećmi do 3 roku życia na terenie Gminy Miejskiej Zgorzelec.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Zestawienie zbiorcze wygląda następująco:

Wykres 8. Zestawienie zbiorcze



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wskazane jest podjęcie współpracy z tzw. trzecim sektorem w celu utworzenia większej liczby niepublicznych placówek edukacyjnych, zapewniających edukację przedszkolną oraz placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do 3 roku życia. Wpłynie to pozytywnie zarówno na aktywizację zawodową mieszkańców jak i na poprawę dostępu do miejsc w przedszkolach i żłobkach/klubach malucha. Biorąc pod uwagę wyniki badań ankietowych należy również uwzględnić poszerzenie lub zmodyfikowanie oferty edukacyjnej w szkołach podstawowych w ramach zajęć pozalekcyjnych.



## 2.1.6. OPIEKA ZDROWOTNA I BEZPIECZEŃSTWO



Wśród ankietowanych znaczna większość bardzo dobrze oceniła dostęp do podstawowej oraz do specjalistycznej opieki medycznej. Zadowolonych respondentów z dostępu do specjalistycznej opieki było 46,60 %. Swoje niezadowolenie podkreśliło 5,40 % ankietowanych. Ocena dostępu do podstawowej opieki medycznej rozłożyła się proporcjonalnie między osoby bardzo zadowolone, usatysfakcjonowane i te, które oceniają działania służby zdrowia jako dostateczne. Celem poprawy w obszarze polityki zdrowotnej gminy realizowane są następujące programy:

- o „Program zwiększania dostępności do świadczeń pielęgniarstwa/higienistki szkolnej w szkołach prowadzonych przez Gminę Miejską Zgorzelec”. Program ten ma na celu zwiększenie dostępności do profilaktycznej opieki zdrowotnej dla uczniów szkół podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Zgorzelec. Liczba dzieci, które skorzystały ze świadczeń pielęgniarstwa/higienistki szkolnej w ramach programu w 2018 roku: 2 203 osób. W roku ubiegłym programem zostało objętych 2 263 uczniów. Koszt realizacji programu polityki zdrowotnej w 2018 roku wyniósł 124 881,31 zł, natomiast w roku 2019 to koszt 115 833,78 zł,
- o „Profilaktyczny program szczepień ochronnych przeciw grypie dla mieszkańców Zgorzelca powyżej 65 roku życia”. Program miał na celu obniżenie liczby zachorowań na grypę oraz jej późniejszych powikłań u osób powyżej 65 roku życia poprzez przeprowadzenie szczepień. Program realizowany był w okresie wrzesień - grudzień 2019. Wsparciem w postaci bezpłatnych szczepień zostało objętych 515 osób. Koszt programu wyniósł 41 200,00 zł.

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje Ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja oraz Państwowa Straż Pożarna.



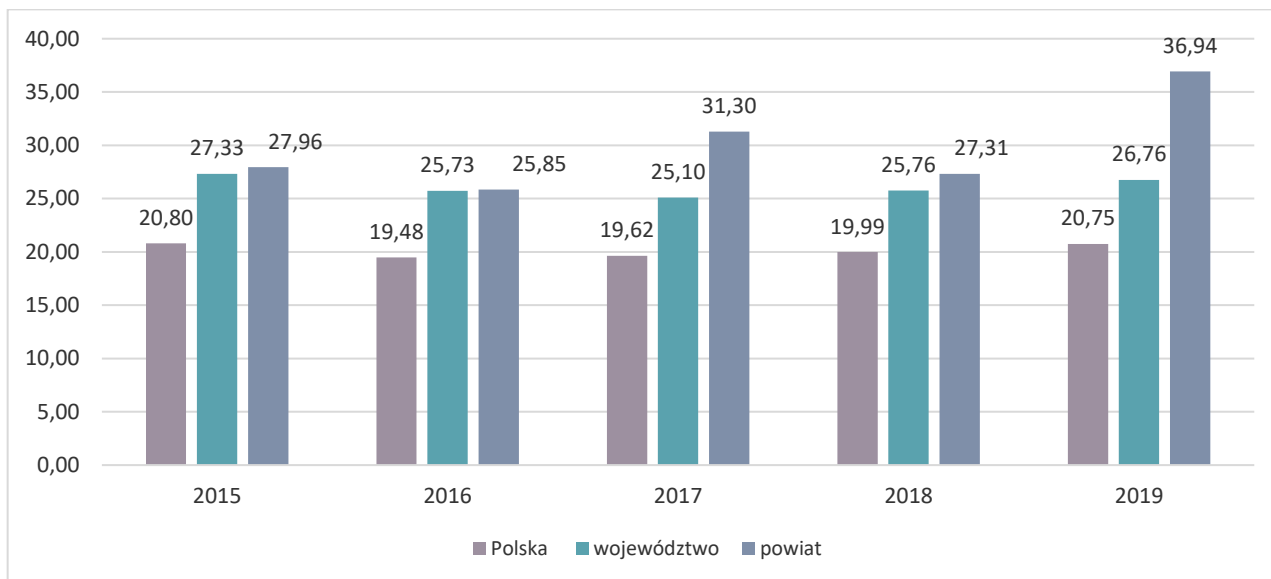


Utrzymaniem porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie Miasta Zgorzelec, zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Zgorzelcu oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Zgorzelcu. W związku z rejonizacją miasta, KPP w Zgorzelcu posiada 5 dzielnicowych, do których można zwrócić się o pomoc w według właściwości miejscowej tj. miejsca zamieszkania.

System monitoringu w mieście oparto na siłach i środkach własnych UM, PCZK (Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego), służb resortowych MSWiA. Monitoring meteorologiczny realizowany był za pośrednictwem PCZK, monitoring sanitarny realizowany był przez PSSE (Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna). System ostrzegania i alarmowania obejmuje całą powierzchnię miasta, za wyjątkiem części południowo wschodniej. Obserwacja niebezpiecznych miejsc w mieście była i jest monitorowana przez patrole Policji.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy Zgorzelca mogli wyrazić swoją opinię na temat poczucia bezpieczeństwa. Najwięcej respondentów – 43,90 % ocenia ten aspekt jako dostateczny. 26,40 % badanych uznało, że poziom bezpieczeństwa w Zgorzelcu jest na dobrym poziomie. Oceniając stan bezpieczeństwa publicznego w Mieście Zgorzelec w 2019 roku należy podkreślić, że w omawianym okresie odnotowano spadek przestępczości w wybranych kategoriach pospolitych przestępstw (rozboje, bójki, pobicia, zniszczenie mienia, uszkodzenia ciała). W okresie całego 2019 roku odnotowano (według danych policji) o 35 zdarzeń przestępczych mniej. O 18,00 % zmniejszyła się na terenie miasta liczba kradzieży pojazdów, a także o 67,00 % spadła przestępczość w kategorii „uszkodzeń ciała”. Zwiększyła się liczba kradzieży z włamaniem. Do negatywnych elementów z zakresu bezpieczeństwa publicznego należy zaliczyć przestępczość narkotykową i hazardową. Natomiast wskaźnik wszystkich przestępstw w powiecie, województwie oraz kraju sukcesywnie wzrasta, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 9. Przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem na 1 000 mieszkańców



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

## 2.1.7. DZIAŁANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH



Organizacjami pozarządowymi określamy wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Na podstawie informacji pozyskanych z portalu organizacji pozarządowych uzyskano dane o 84 organizacjach pozarządowych znajdujących się na terenie Miasta Zgorzelec. Są to stowarzyszenia, fundacje, kluby sportowe, organizacje społeczne.

Na terenie miasta działają m.in.:

- Polski Czerwony Krzyż,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- Fundacja „Nasze Dzieci”,
- Powiatowe Stowarzyszenie Wspierania Uzdolnionej Młodzieży,
- Stowarzyszenie „Ostoja”,
- Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Zgorzeleckiej „Tramp”.

Ponadto, w Zgorzelcu funkcjonuje Stowarzyszenie Amazonek i Osób z Chorobą Nowotworową oraz Centrum Wsparcia NGO prowadzone przez Stowarzyszenie Interclub Femina. Stowarzyszenie

pracuje na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego (m.in. cykl spotkań pn. „Wolontariat niejedno ma imię”), ponadto w Centrum udzielana jest pomoc przy tworzeniu nowych organizacji. Miasto Zgorzelec współpracuje z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego ściśle według Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Najistotniejszym celem współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi w roku 2018, jak i w roku 2019, było dążenie do budowy społeczeństwa obywatelskiego. Głównym celem programu było podniesienie poziomu życia mieszkańców Miasta Zgorzelec poprzez:

1. poprawę współpracy pomiędzy sektorem pozarządowym a administracją publiczną,
2. tworzenie warunków do zwiększania aktywności społecznej mieszkańców Miasta Zgorzelec,
3. włączenie organizacji pozarządowych do realizacji zadań własnych miasta,
4. realizację zasad pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności,
5. wspieranie inicjatyw związanych z nowoczesnym rozwiązywaniem problemów społecznych.

Celami szczegółowymi współpracy z organizacjami pozarządowymi było:

1. partnerstwo i współdziałanie Miasta Zgorzelec z organizacjami pozarządowymi,
2. wspieranie i rozwój aktywności mieszkańców Miasta Zgorzelec,
3. współdziałanie Miasta Zgorzelec i organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania środków z funduszy europejskich.

Zakres przedmiotowy obejmuje następujące obszary współpracy:

1. ochronę zdrowia i idee wolontariatu (w roku 2018 zrealizowano 14 zadań publicznych oraz 14 zadań w roku 2019),
2. pomocy społecznej (w roku 2018 zrealizowano 3 zadania, natomiast w roku 2019 - 2 zadania),
3. realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i gminnego programu przeciwdziałania narkomanii (w roku 2018 zrealizowano 9 projektów, a w roku 2019 zrealizowano 11 zadań publicznych),
4. kultury i dziedzictwa narodowego (w roku 2018 zrealizowano 14 zadań publicznych, natomiast w roku ubiegłym 15 zadań),
5. kultury fizycznej, sportu i turystyki (w roku 2018 zrealizowano 23 zadania publiczne oraz 40 projektów w roku 2019, w tym 30 projektów z kultury fizycznej oraz 10 z turystyki),
6. aktywizacji i edukacji seniorów (w roku 2018 zrealizowano 3 zadania o tematyce senioralnej, natomiast w roku 2019 zrealizowano 4 projekty),
7. edukacyjnej opieki wychowawczej (w roku 2018 zrealizowano 1 projekt a w 2019 roku 2 projekty).

Na realizację zadań z budżetu Miasta Zgorzelec, wynikających z rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2018 wydatkowano kwotę w wysokości 1 034 210,20 zł.

Kwotę w wysokości 1 765 578,51 zł wydano w roku 2019. Realizacja założeń programowych przebiegała w formie finansowej oraz pozafinansowej, natomiast środki zaplanowane na zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym na 2019 rok przyznawane były w drodze otwartego konkursu ofert. W 2018 roku ogłoszono konkurs ofert na realizację zadań ujętych w programie współpracy w roku 2019. Główne aspekty tego programu dotyczyły wsparcia w realizacji zadań gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej (pomoc ludziom starszym, bezdomnym, zwolnionym z zakładów karnych oraz rodzinom wielodzietnym), działań edukacyjnych dzieci i młodzieży, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, realizacji zadań z zakresu dóbr kultury, dziedzictwa narodowego i martyrologii a także porządku i bezpieczeństwa publicznego. Wpłynęło 78 ofert, w wyniku rozstrzygnięcia konkursu ofert podpisano 77 umów, w tym 9 małych grantów.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym 39,20 % uczestników określiło współpracę miasta z organizacjami pozarządowymi jako dostateczną. 22,30 % respondentów współpracę miasta określiło jako dobrą, podobnie, bo 21,60 % ankietowanych oceniło ją jako złą. Niespełna 15,00 % uczestników ankiet, współpracę miasta z organizacjami pozarządowymi postrzega jako bardzo dobrą.

### 2.1.8. KULTURA



Na terenie Miasta Zgorzelec funkcjonują 3 jednostki instytucji kultury.

Są to:

- Miejski Dom Kultury w Zgorzelcu,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- Muzeum Łużyckie.

Miejski Dom Kultury jest organizatorem i współorganizatorem wielu imprez masowych i kameralnych o charakterze edukacyjnym, artystycznym, kulturalnym i rozrywkowym, zajęć tematycznych dla kół zainteresowań, które zrzesza. Istotnym elementem pracy Domu Kultury są działania przy współpracy społeczności lokalnej. Dodatkowo dwie galerie, które należą do MDK organizują wiele wystaw i wernisaży z różnych dziedzin sztuki - malarstwa, ceramiki, grafiki, tkaniny artystycznej, fotografii, jak również ekspozycji historycznych. Pracownicy Domu Kultury dbają o szeroką ofertę kulturalną dla mieszkańców Zgorzelca.

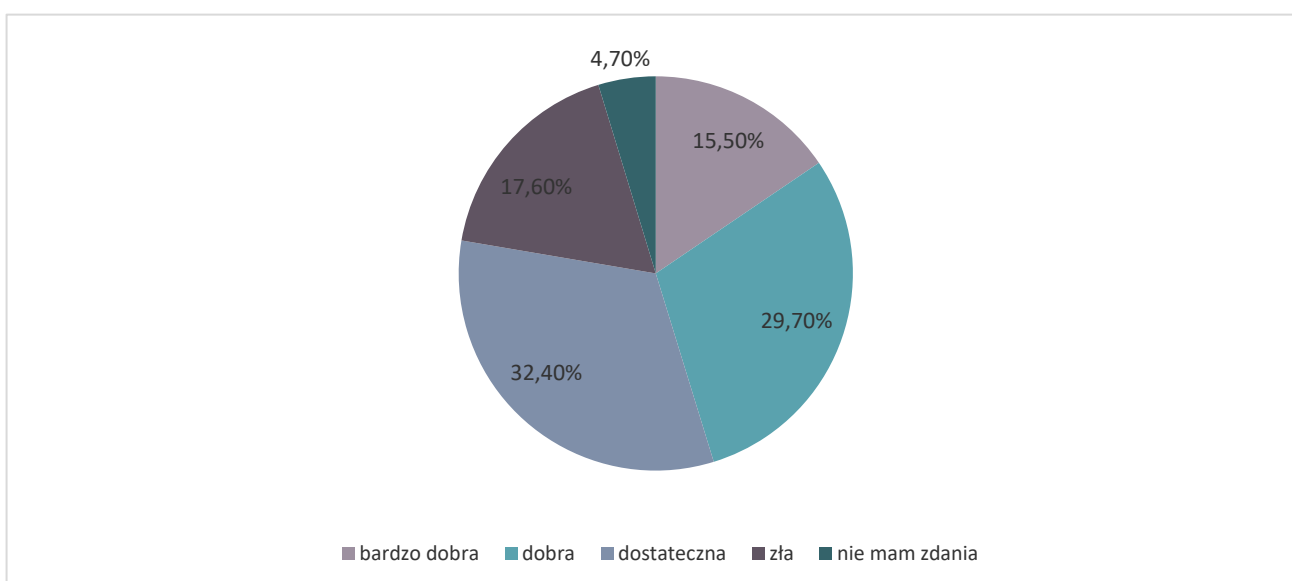


Miejska Biblioteka Publiczna w Zgorzelcu posiada swoje 4 filie, w tym Multimedialną Bibliotekę Pop kulturalną. Biblioteka posiada szeroką ofertę kulturalną i edukacyjną dla swoich czytelników, organizując spotkania z autorami, wieczorki poetyckie, czy realizując projekty dla najmłodszych.

Na terenie miasta funkcjonuje także Muzeum Łużyckie. Muzeum rozpoczęło swoją pracę w 2007 roku. W 2001 roku, dolnośląskie środowiska naukowe i muzealne wystąpiły z propozycją utworzenia muzeum. Inicjatorem całego projektu stało się zgorzeleckie Stowarzyszenie „Euroopera”, które działa na rzecz rozwoju kulturalnego miasta i regionu. Muzeum od samego początku miało funkcjonować jako muzeum regionalne, nastawione na badanie i dokumentowanie dziejów, kultury i życia codziennego mieszkańców Polskich Górnych Łużyc, a w szczególności Zgorzelca. Muzeum Łużyckie od 2007 roku w ramach swojej działalności prowadzi różnorakie prace archeologiczne w terenie, jak również organizuje wystawy tematyczne.

Według mieszkańców Zgorzelca biorących udział w ankiecie dostępność do kultury i rozrywki na terenie miasta jest dostateczna (32,40 %) lub dobra (29,70 %). 15,50 % ankietowanych oceniło dostępność do oferty kulturalno-rozrywkowej jako bardzo dobrą, natomiast 17,60 % respondentów negatywnie ocenia ten obszar.

Wykres 10. Dostęp do kultury i rozrywki



Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

## 2.2. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

### 2.2.1. DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ



Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu jest jednostką organizacyjną gminy. Został powołany Uchwałą nr XIII/76/90 Miejskiej Rady Narodowej w Zgorzelcu z dnia 27 kwietnia 1990 roku. Działa na podstawie Statutu oraz Regulaminu Organizacyjnego. Statut został nadany w 1990 roku, a w 2004 roku został zmieniony. W wyniku zmian w obowiązującym prawie i konieczności dostosowania Statutu do zadań Ośrodka, Rada kilkakrotnie podejmowała również uchwały w sprawie zmian w Statucie. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej to instytucja odgrywająca zasadniczą rolę w zabezpieczaniu potrzeb mieszkańców Zgorzelca. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych. MOPS realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej mające na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych. Do podstawowych zadań MOPS należą zadania wynikające z Ustawy o pomocy społecznej. Ponadto MOPS wypłaca dodatki mieszkaniowe i energetyczne, świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne, zapewnia pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów oraz podejmuje działania wspierające rodziny wielodzietne, osoby starsze i niepełnosprawne.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu realizuje następujące programy:

- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018- 2020. Adresatami programu są rodziny z terenu Miasta Zgorzelec, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dotknięte bezrobociem oraz doznające przemocy w rodzinie. Głównym celem programu jest wsparcie ww. rodzin oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu.
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2020. Adresatami programu są osoby i rodziny doznające i ofiary dopuszczające się przemocy w rodzinie. Głównym celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Zgorzelec, zwiększenie pomocy i ochrony osobom doświadczającym przemocy, a także zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Jest to program wsparcia finansowego dla gmin w zakresie realizacji zadań własnych. W ramach Programu

MOPS udziela pomocy w formie bezpłatnych posiłków lub świadczenia pieniężnego w formie zasiłku celowego na zakup żywności. Adresatami programu są dzieci i młodzież ucząca się oraz ich rodziny, a także osoby prowadzące jednoosobowe gospodarstwa domowe, będące w trudnej sytuacji życiowej.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej MOPS ma obowiązek zatrudnić pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek spełnia wymogi ustawowe w zakresie zatrudniania pracowników socjalnych.

Tabela 6. Liczba osób zatrudnionych w MOPS w Zgorzelcu w 2019 roku

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2019
Kierownik	1
Zastępca Kierownika	1
Pracownicy socjalni	12
Asystent rodziny	2
Radca prawny	1
Pozostali pracownicy	18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MOPS

Należy dodać, że każdy z pracowników uczestniczy w licznych szkoleniach, które mają na celu podnieść wiedzę i kompetencje pracowników. W roku 2019 były to m. in.:

- o szkolenia merytoryczne,
- o superwizja pracy socjalnej,
- o dialog motywujący,
- o fundusz alimentacyjny,
- o pomoc społeczna i dożywianie,
- o koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w świadczeniach rodzinnych i wychowawczych,
- o ocena zasobów pomocy społecznej,
- o zasiłki w razie choroby i macierzyństwa z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego,
- o świadczenia rodzinne i świadczenia wychowawcze.



Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zgorzelcu wykracza również poza działania ustawowe. MOPS w 2019 roku w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizował po raz kolejny „Program ograniczania strat i szkód osób z problemem alkoholowym klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zgorzelcu”. Ma on na celu uświadomienie klientom MOPS skutków nadużywania alkoholu i narkotyków, ograniczenie strat w dochodach, dokonywanie pozytywnych zmian w kierunku poprawnego funkcjonowania, integrację ze środowiskiem lokalnym. W ramach tego programu MOPS organizuje także rozmaite przedsięwzięcia na rzecz mieszkańców, jak np. Majówka Profilaktyczna, Festyn z okazji Dnia Dziecka, Mikołajki, Wigilia. W 2019 roku odbył się również wyjazd 49 osób na warsztaty edukacyjno-rekreacyjne do Dinoparku w Szklarskiej Porębie, dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym. Główną ideą wydarzeń jest wzmacnianie więzi rodzinnych, promowanie zdrowego trybu życia bez nałogów, integracja oraz wspólne spędzanie czasu z rodziną w aktywny sposób.

Dodatkowo Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu prowadzi Punkt pośrednictwa sprzętu używanego. Pracownicy ośrodka umożliwiają mieszkańcom Zgorzelca przekazywanie niezbędnych sprzętów rehabilitacyjnych, RTV czy AGD beneficjentom MOPSu, którzy zgłaszają zapotrzebowanie na niezbędne sprzęty.

W roku 2019 Ośrodek po raz kolejny włączył się w obchody Tygodnia Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przesłaniem. W ramach tego przedsięwzięcia pracownicy MOPS pełnili dyżury i udzielali niezbędnych informacji ofiarom przemocy.

## 2.2.2. GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,



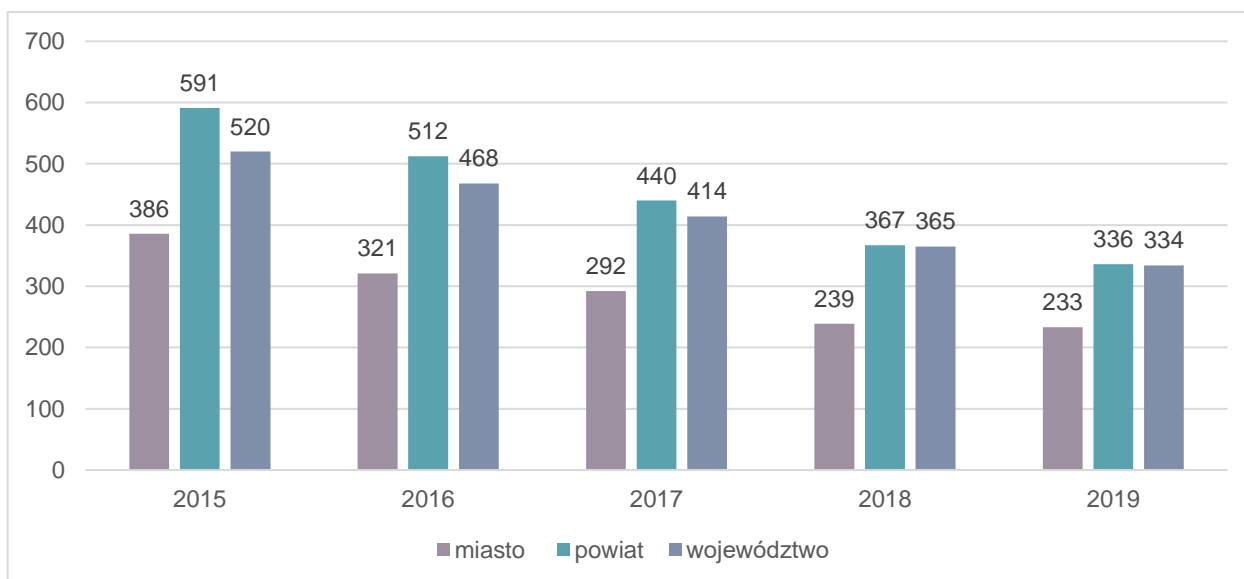


- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, przysługuje przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych powyżej (ubóstwo nie może być wyłącznym powodem udzielenia świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej) uzasadniających udzielenie pomocy społecznej:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 701,00 zł (wysokość rewaloryzowana), zwanej dalej "kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej",
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 528,00 zł (wysokość rewaloryzowana), zwanej dalej "kryterium dochodowym na osobę w rodzinie",
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zwanej dalej "kryterium dochodowym rodziny".

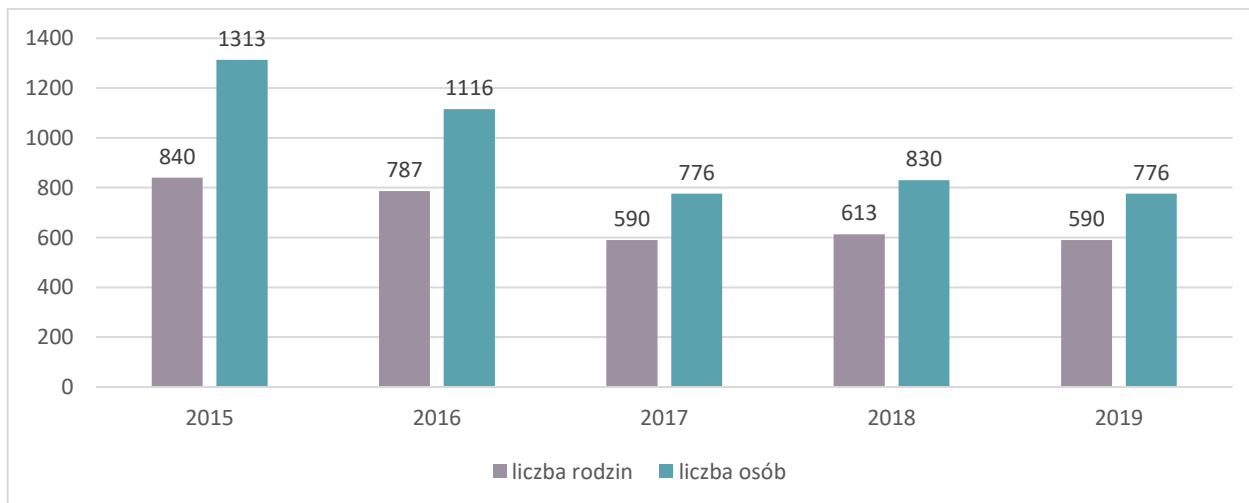
Wykres 11. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dane GUS oraz informacje źródłowe otrzymane ze sprawozdań MPiPS należy zauważyć, że na przestrzeni lat liczba klientów MOPS korzystających z pomocy społecznej uległa zmniejszeniu. Wskaźniki beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności z roku na rok są niższe.

Wykres 12. Liczba rodzin i liczba korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS

Na spadek liczby osób, którym przyznano świadczenia na mocy decyzji administracyjnej, z całą pewnością miało wpływ wprowadzenie w 2016 roku świadczenia wychowawczego 500 +, które poprawiło sytuację rodzin wielodzietnych. Świadczenie to zostało rozszerzone na każde dziecko do ukończenia 18 roku życia, bez względu na dochód osiągniany przez rodzinę od 1 lipca 2019 roku.

Głównymi powodami trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Miasta Zgorzelec są:

- o ubóstwo – 404 rodziny otrzymały wsparcie z tego tytułu w 2019 roku, a w 2015 roku było ich 674,
- o długotrwała lub ciężka choroba – w 2019 roku wsparto 318 rodzin z tego tytułu, a w 2015 roku 311,
- o niepełnosprawność – w 2019 roku 249 rodzin borykało się z tym problemem, a w 2015 roku 331,
- o bezrobocie – w 2019 roku był to główny problem dla 194 rodzin, natomiast w 2015 roku dla 434,
- o alkoholizm - z tego tytułu wsparcie otrzymało 129 rodzin w 2019 roku, natomiast w 2015 roku 146.

Tabela 7. Powody przyznania pomocy w latach 2015-2019

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	2015	2016	2017	2018	2019
UBÓSTWO	674	586	483	419	404
SIEROCTWO	0	0	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	57	46	47	57	53
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	32	30	19	12	8
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	22	17	9	5	8
BEZROBOCIE	434	350	264	212	194
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	331	307	300	285	249
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	311	286	332	331	318
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	126	84	81	88	78
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	113	75	62	45	33
W TYM: RODZINY WIELODZIETNE	13	10	9	5	9
PRZEMOC W RODZINIE	2	1	1	0	0
ALKOHOLIZM	146	154	146	115	129
NARKOMANIA	50	50	49	41	45
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	19	15	8	7	6
ZDARZENIE LOSOWE	3	0	2	0	0
SYTUACJA KRYZYSOWA	4	0	0	0	0

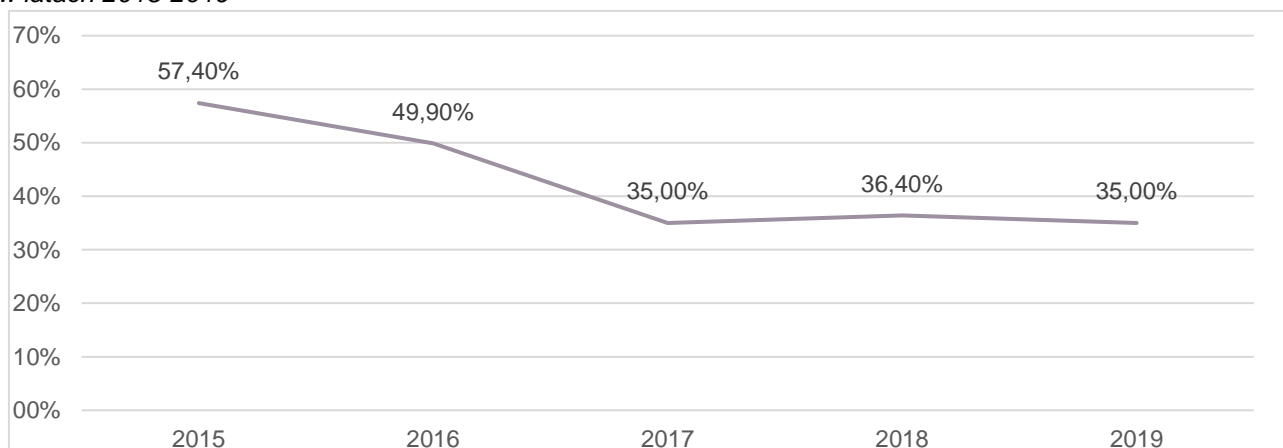
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS

Powody przyznawania pomocy przez MOPS pokrywają się z odpowiedziami respondentów, którzy brali udział w badaniach ankietowych. Badani poproszeni o uszeregowanie problemów, które

najczęściej dotyczą mieszkańców miasta, w swoich odpowiedziach zaznaczyli ubóstwo (10,90 %), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniechywanie dzieci (10,60 %), alkoholizm (10,50 %), rozpad więzi rodzinnych, samotne wychowywanie dzieci (10,50 %), bezrobocie (10,50 %). Ponadto ankietowani zostali poproszeni o wskazanie grup społecznych, które są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym. 50,00 % badanych wskazało rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień, 42,60 % respondentów wskazało na środowisko osób starszych i samotnych. Dla 40,50 % to rodziny i osoby o niskim statusie materialnym należą do grupy najbardziej narażonej na wykluczenie społeczne.

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem) w 2019 roku wyniósł 35,00 %. Od 2016 roku wskaźnik ten pozostaje na relatywnie stałym poziomie. Nadal jest jednak wysoki, w porównaniu ze stopą bezrobocia rejestrowanego w kraju (6,10 % - dane z września 2020 roku).

Wykres 13. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w Mieście Zgorzelec w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS

W najbliższych latach należy się spodziewać ponownego wzrostu wskaźnika ze względu na skutki gospodarcze pandemii SARS-CoV-2.

Biorąc pod uwagę analizę powodów przyznawania pomocy społecznej oraz grup społecznych, którym grozi wykluczenie należy skupić się przede wszystkim na osobach borykających się z problemem bezrobocia, ubóstwa, uzależnień. Warto również zwrócić uwagę na trudności związane z zapewnieniem opieki osobom niepełnosprawnym oraz przewlekle chorym.



### 2.2.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA



W myśl Ustawy o pomocy społecznej osobie, która wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Zobowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w DPS są mieszkańiec domu, przedstawiciel ustawowy, małżonek, zstępni przed wstępnymi, gmina zgodnie z miejscem zamieszkania, z której osoba została skierowana.

Na terenie Miasta Zgorzelec działają dwa Domy Pomocy Społecznej, będące placówkami powiatowymi tj.:

- Dom Pomocy Społecznej „Jutrzenka”, przeznaczony dla osób przewlekle i somatycznie chorych oraz dla osób w podeszłym wieku,
- Dom Pomocy Społecznej „Ostoja”, przeznaczony dla osób w podeszłym wieku.

Bezpośredni nadzór nad domami sprawuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu partycypuje w kosztach pobytu 56 osób. Miasto Zgorzelec nie prowadzi żadnego DPS.

Pozostałe zasoby instytucjonalne Miasta Zgorzelec to m.in.:

- Schronisko dla bezdomnych mężczyzn w Zgorzelcu prowadzone przez Zgorzeleckie Koło Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta wraz z sezonową ogrzewalnią dla mężczyzn czynną od 1 listopada do 30 kwietnia,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Fundacji „Niepełnosprawnym i Oczekującym Pomocy” w Zgorzelcu,
- Dom dla Samotnych Matek z Dziećmi MONAR-MARKOT w Zgorzelcu,
- Punkt Interwencji Kryzysowej dla Osób Doświadczających Przemocy przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zgorzelcu,
- Punkt Informacyjny ds. przemocy w rodzinie, działający przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zgorzelcu,
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia,
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych w Zgorzelcu,
- Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom Caritas Diecezji Legnickiej,
- Polski Czerwony Krzyż - Delegatura w Zgorzelcu,
- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. Janusza Korczaka w Zgorzelcu,
- Jadłodajnia prowadzona przez Zgorzeleckie Koło Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta.

Zasoby Miasta Zgorzelec kształtują się na poziomie gwarantującym należyte wykonywanie zadań oraz realizowanie i zabezpieczenie najważniejszych potrzeb życiowych mieszkańców, rekomenduje się jednak dalszy rozwój organizacji pozarządowych, upowszechnianie idei wolontariatu wśród młodzieży i dorosłych oraz kontynuację działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez zabezpieczenie środków na pomoc finansową dla osób korzystających z pomocy społecznej, a także dalszy rozwój usług opiekuńczych jako alternatywę dla kosztownych domów pomocy społecznej.

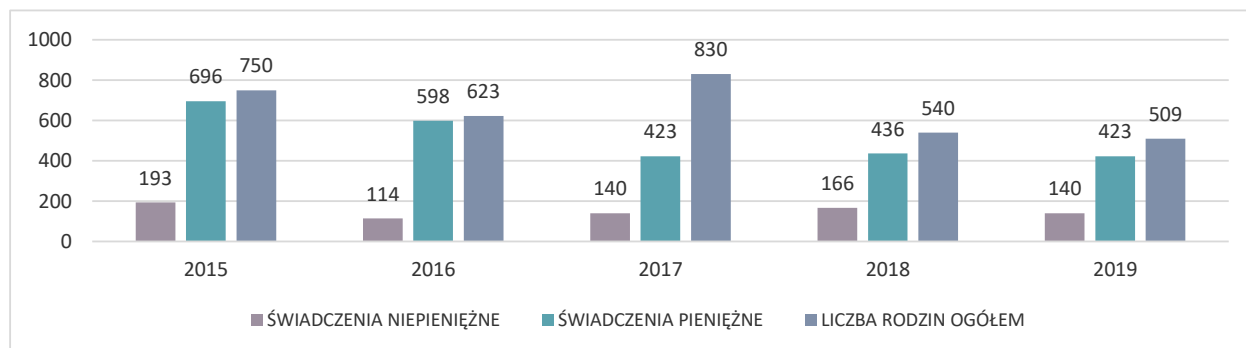
#### 2.2.4. ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ



Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu podejmuje wszelkie działania zmierzające do poprawy sytuacji materialnej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Formami pomocy jest system zasiłków pieniężnych, usług, pomoc rzeczowa, poradnictwo specjalistyczne i praca socjalna.

Każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki, które są podstawą do ich przyznania. Świadczenie można podzielić na 3 kategorie: w naturze, w usługach i pieniężne. Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej świadczeniami z obszaru pomocy społecznej są świadczenia pieniężne oraz świadczenia niepieniężne.

Wykres 54. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2015-2019



Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MPiPS

W roku 2019 pomocą społeczną w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych objęto ogółem 663 osoby w 509 rodzinach. W roku 2018 wsparciem zostały objęte 727 osoby w 540 rodzinach. W 2017- 601 osób w 830 rodzinach skorzystało z pomocy MOPS, w roku 2016 objętych pomocą społeczną zostało 915 osób w 623 rodzinach. Natomiast w roku 2015 zauważyć należy znaczącą różnicę w ilości osób objętych pomocą w stosunku do lat późniejszych 1179 osób w 750 rodzinach). Najprawdopodobniej ma na to wpływ rozszerzenie polityki prorodzinnej i wprowadzenie świadczenia 500+. Rodziny te skorzystały z szeroko rozumianej pomocy społecznej tj. m.in. z: pomocy finansowej, pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, pomocy w załatwianiu spraw w urzędach, sądach, ustalania uprawnień do rent czy emerytur itp. Jak obrazuje wykres powyżej, znaczna większość osób, które

korzystają ze wsparcia ośrodka, otrzymuje pomoc finansową. Niespełna 1/3 beneficjentów korzysta wyłącznie z pomocy niefinansowej.

Poniższa tabela przedstawia liczbę beneficjentów, którym przyznano poszczególne świadczenia w latach 2015 - 2019. W 2019 roku MOPS w Zgorzelcu udzielił najwięcej zasiłków celowych i w naturze - 383 osoby otrzymało decyzją wsparcie w powyższej formie. Specjalny zasiłek celowy może być przyznany w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, który nie podlega zwrotowi. Jednak wysokość tego świadczenia nie może przekroczyć odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny.

Tabela 8. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w latach 2015-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	2018	2019
ZASIŁKI STAŁE – OGÓŁEM	248	234	221	204	188
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	456	374	296	241	249
SCHRONIENIE	0	0	0	2	5
POSIŁEK	226	155	112	87	58
W TYM DLA: DZIECI	191	134	90	62	43
USŁUGI OPIEKUŃCZE - OGÓŁEM	66	69	89	86	77
W TYM: SPECJALISTYCZNE	0	0	0	0	0
ZASIŁKI CELOWE NA POKRYCIE WYDATKÓW POWSTAŁYCH W WYNIKU ZDARZENIA LOSOWEGO	2	0	1	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU	7	3	7	8	0
INNE ZASIŁKI CELOWE I W NATURZE OGÓŁEM	703	569	470	397	383

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MPiPS

Na przełomie ostatnich 5 lat, nastąpił ogólny spadek ilości udzielanych świadczeń, w szczególności dotyczy to zasiłków okresowych, posiłków oraz innych zasiłków celowych i w naturze. Wzrost liczby udzielonych świadczeń dotyczy usług opiekuńczych. W 2015 roku decyzją przyznano pomoc 66 osobom, a w 2019 roku 77 osób zostało objętych usługami opiekuńczymi. Ponadto specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi od 2016 r. świadczy Fundacja Nasze Dzieci. Prywatne usługi opiekuńcze na terenie miasta świadczy również Stowarzyszenie Bratek. Poniżej znajduje się tabela z liczbą osób, które na przestrzeni lat skorzystały ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Z informacji wynika, iż większe

zapotrzebowanie na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi występuje u dzieci.

Tabela 9. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Osoby samotne	4	4	4	3	3
Rodziny z dziećmi	7	8	11	10	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zgorzelcu

Kolejną formą wsparcia jest pomoc w formie posiłku. Program „Posiłek w szkole i w domu” przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej.

Tabela 10. Liczba osób korzystających z Programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2015-2019

ROK	2015	2016	2017	2018	2019
Rzeczywista liczba osób objętych programem	456	363	288	251	315
Liczba dzieci korzystających z posiłku	191	134	90	62	43
Liczba osób korzystających z zasiłku celowego	299	245	195	181	283
Koszt programu ogółem	209 553	167 320	149 189	135 503	118 053

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zgorzelcu

Jednym z wielu zadań pomocy społecznej wynikających z art. 45 ust.1 - 4 Ustawy o pomocy społecznej jest praca socjalna, która jest niematerialną formą wsparcia przy kształtowaniu nowych postaw społecznych. Pomoc w tej formie ma na celu wypracowanie zmiany funkcjonowania społecznego i zawodowego osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wykorzystywanie i rozwój ich zasobów. Poradnictwo w pracy socjalnej jest działaniem, którego głównym celem jest stworzenie warunków do podejmowania przez klientów samodzielnych prób rozwiązywania swoich problemów, co wiąże się z wprowadzaniem szeroko rozumianych zmian w ich



życiu. W 2019 roku praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie wspierania w uzyskaniu pomocy ze strony właściwych organów, instytucji i organizacji (pomoc w wypełnianiu wniosków, informowanie o różnych uprawnieniach, pomoc w ustaleniu niepełnosprawności), poradnictwa wychowawczego, rodzinnego i zawodowego; MOPS w Zgorzelcu objął tym rodzajem wsparcia 445 rodzin (596 osób w tych rodzinach).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu realizuje także zadania wynikające z Ustawy o świadczeniach rodzinnych. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy i świadczenie pielęgnacyjne,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie.

Osobie otrzymującej zasiłek rodzinny mogą przysługiwać również następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

Strukturę świadczeń rodzinnych w perspektywie ostatnich 5 lat przedstawia tabela poniżej, w której umieszczone zostały informacje o ilości przyznanych świadczeń oraz kwoty poniesionych wydatków.

Tabela 11. Liczby i kwoty wypłaconych świadczeń w latach 2015-2019

	2015		2016		2017		2018		2019	
	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota
Zasiłek rodzinny	9 858	989 167	9 568	1.060 596	8 945	1 024 577	9 312	1 051 375	8 339	948 767
Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	63	63 000	54	47 415	44	42 099	57	40 079	28	27 670
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,	359	140 334	273	102 404	211	82 013	200	78 623	166	65 540
dodatek z tytułu samotnego	915	162 020	918	175 701	886	175 258	812	161 718	731	143 094

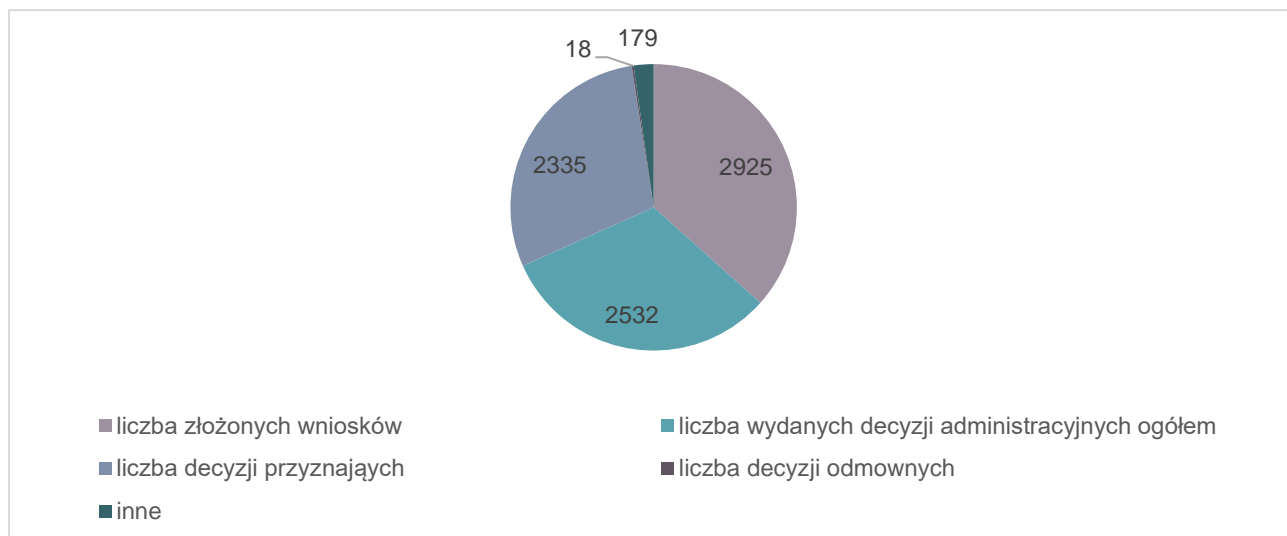
wychowywania dziecka										
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	803	64 520	696	68 002	562	59 174	584	61 206	582	60 823
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	579	57 900	664	57 172	674	47 807	710	45 581	759	41 636
dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej.	889	72 430	858	77 579	864	80 835	1 001	93 449	1 035	95 877
dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	54	4 468	57	4 809	52	4 732	43	3 803	26	2 498

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zgorzelcu

Świadczenia rodzinne finansowane są w całości z budżetu państwa i stanowią one znaczące wsparcie dla rodzin zamieszkujących na terenie miasta. W przypadkach przekroczenia kryterium dochodowego świadczenia rodzinne wypłacane są według tzw. zasady „złotówka za złotówkę” tj. w wysokości pomniejszonej o kwotę, o jaką dochód rodziny przekroczył aktualnie obowiązującą kwotę uprawniającą do zasiłku, pomnożoną przez liczbę osób w danej rodzinie. W roku 2019 zasada ta miała zastosowanie w stosunku do 37 rodzin – wypłacono 1 017 świadczeń na kwotę 55 173,60 zł.

Świadczenie wychowawcze ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Przysługuje ono matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia; w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie. W okresie od 1 stycznia 2019 do 30 czerwca 2019 roku świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługiwało po spełnieniu kryterium dochodowego. Z dniem 1 lipca 2019 roku zmianie uległy warunki przyznawania świadczenia, upoważniające do pobierania świadczenia wychowawczego na każde niepełnoletnie dziecko niezależnie od dochodu rodziny. Świadczenie finansowane jest w całości z budżetu państwa. Z pomocy w formie świadczenia wychowawczego w 2019 roku skorzystało 2 466 rodzin, wypłacono 288 877 świadczeń na kwotę 14 387 434,25 zł.

Wykres 15. Liczba wydanych decyzji administracyjnych w sprawach dot. świadczenia wychowawczego w 2019 roku



Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności MOPS w Zgorzelcu za 2019 rok

W ramach wsparcia wypłacane są również: jednorazowe świadczenie „Za życiem”, jednorazowe świadczenie „Dobry Start”, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, dodatki mieszkaniowe oraz energetyczne, stypendia szkolne oraz zasiłek szkolny. Na terenie miasta funkcjonuje Karta Dużej Rodziny.

Kolejną formą wsparcia są świadczenia opiekuńcze, w zakres których wchodzi: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy. Wypłacane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu. Poniższa tabela wskazuje na systematyczny wzrost osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych w kolejnych latach.

Tabela 12. Wsparcie dla osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych, w latach 2015-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE		2015	2016	2017	2018	2019
Zasiłek pielęgnacyjny	Liczba	9 209	8 489	8 161	7 895	7 911
	Kwota	1 408 977	1 298 817	1 248 633	1 246 550	1 495 426
Świadczenie pielęgnacyjne	Liczba	693	709	791	818	936
	Kwota	825 347	918 886	1 061 710	1 204 948	1 474 921
Specjalny zasiłek opiekuńczy	Liczba	51	168	200	203	175
	Kwota	26 520	87 008	102 728	108 660	108 180
Zasiłek dla opiekuna	Liczba	283	151	74	38	28
	Kwota	145 270	78 121	38 071	20 360	17 360

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zgorzelcu

W analizowanym okresie liczba zasiłków pielęgnacyjnych uległa zmniejszeniu, podobnie jak liczba wypłacanych zasiłków dla opiekuna, gdzie zauważyć można spadek ilości wypłacanych świadczeń. Nastąpił widoczny wzrost ilości wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych oraz specjalnych zasiłków opiekuńczych, co świadczy o rosnącej potrzebie wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, ze szczególnym uwzględnieniem osób ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

## 2.2.5 UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE



Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miasta w Zgorzelcu realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Adresatami programu są osoby z problemem alkoholowym i ich rodziny. Celem programu jest uświadomienie mieszkańcom Zgorzelca skutków nadużywania alkoholu i narkotyków, pomoc rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Gminny Program

Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zgorzelcu na rok 2019 określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu. Program jest dokumentem stanowiącym podstawę podejmowanych działań w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie Miasta Zgorzelec i stanowi katalog przedsięwzięć będących zadaniami własnymi gminy w obszarze zagadnień społecznych, wynikających z art. 4 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z jej treścią zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu, poprzez działalność wychowawczą i informacyjną;
- ograniczanie dostępności do alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Główne cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zgorzelcu to:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych;
2. Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują;

3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami;
4. Zwiększenie efektów rehabilitacji osób uzależnionych i współuzależnionych;
5. Zwiększenie świadomości społecznej motywującej do leczenia;
6. Objęcie pomocą większej liczby osób uzależnionych od alkoholu;
7. Zmniejszenie poczucia bezradności w poszukiwaniu pomocy.

Problemy związane z używaniem alkoholu oraz substancji psychoaktywnych stanowią jedną z poważniejszych kwestii społecznych Miasta Zgorzelec. Kilkanaście procent dorosłych mieszkańców Zgorzelca spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 600 osób uzależnionych oraz 15% osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. W ostatnich latach zauważyć można niepokojącą tendencję - rośnie liczba nadmiernie pijących młodych kobiet i dziewcząt, a ich poziom picia (co do ilości i częstości spożywanego alkoholu) zbliża się do poziomu picia mężczyzn. Kobiety pijące najwięcej alkoholu to osoby w wieku od 18 do 29 lat, pozostające w stanie wolnym (panny i osoby rozwiedzione), mieszkanki miast, uczące się i studiujące oraz bezrobotne. Co dziesiąta kobieta w tym wieku wypija rocznie ponad 7,5l czystego alkoholu, co stwarza ryzyko poważnych szkód zdrowotnych, psychologicznych i społecznych.

Z badań diagnostycznych przeprowadzonych w 2018 roku na zlecenie Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Zgorzelec wynika, że wśród uczniów szóstych klas szkół podstawowych odsetek tych, którzy przynajmniej raz w życiu pili alkohol wynosi 26,70 %. Oznacza to, że ponad ¼ dwunastolatków uczących się w zgorzeleckich szkołach podstawowych ma już za sobą inicjację alkoholową. Przynajmniej raz w życiu po alkohol sięgnęła ponad ¼ dziewcząt (25,80 %) w tej grupie badanych oraz ponad 27,00 % chłopców. Nie odnotowano istotnej statystycznie różnicy w zakresie rozpowszechnienia używania alkoholu pomiędzy płciami badanych uczniów we wspomnianej frakcji wiekowej. W wyniku badań metodą „tajnego klienta” opracowany został szczegółowy raport, następnie odbyło się szkolenie dla sprzedawców, a także konferencja podsumowująca kampanię wraz z wręczeniem certyfikatów właścicielom punktów sprzedaży napojów alkoholowych „odpowiedzialny sklep/lokal - renoma w Zgorzelcu”.

Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miasta w Zgorzelcu realizuje ponadto Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Zgorzelcu na lata 2019 - 2022. Adresatami programu są mieszkańcy Miasta Zgorzelec, przede wszystkim ludzie młodzi oraz ich rodziny, osoby uzależnione od narkotyków oraz te, które są narażone na bezpośredni kontakt z nimi. Głównym celem programu jest zapobieganie negatywnym konsekwencjom używania narkotyków, pomoc terapeutyczna oraz motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia, ponadto zwiększanie świadomości mieszkańców w kwestii uzależnienia od środków odurzających, uwrażliwienie na krzywdę drugiego człowieka, przekonanie jak trudnym problemem są narkotyki w rodzinie.



Na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku Rada Miasta Zgorzelec uchwałą nr 335/2017 z dnia 19 grudnia 2017 roku, ustanowiła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2018 - 2020. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Zarządzeniem Burmistrza w 2011 roku został po raz pierwszy powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Kadencja członków Zespołu Interdyscyplinarnego trwa 3 lata. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół funkcjonuje przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zgorzelcu, Realizatorami Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2018 - 2020 są:

- Komenda Powiatowa Policji,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu,
- Placówki oświatowo-wychowawcze,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Organizacje pozarządowe,
- Parafie.

W 2019 roku do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 47 wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w tym 2 karty zostały założone w jednej rodzinie. W 2019 roku Zespół Interdyscyplinarny zorganizował 4 posiedzenia, ponadto odbyły się 152 posiedzenia grup roboczych. Prowadzono działania w 46 rodzinach, w których uruchomiono procedurę „Niebieskie Karty” oraz w 8 rodzinach kontynuowano procedurę. Zakończono prowadzenie procedury „Niebieskie Karty” w 27 przypadkach. Natomiast w 2018 roku do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 31 wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, w tym 2 karty zostały założone w jednej rodzinie oraz 2 przesłane do realizacji przez inne Zespoły Interdyscyplinarne w związku ze zmianą miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której procedura była prowadzona. W 2018 roku Zespół Interdyscyplinarny odbył pięć posiedzeń, ponadto odbyły się 102 posiedzenia grup roboczych. Prowadzono działania w 29 rodzinach, w których założono procedurę „Niebieskie Karty” w 2018 roku oraz w 17 rodzinach, gdzie procedura została wszczęta w latach poprzednich. Zakończono prowadzenie procedury „Niebieskie Karty” w 30 przypadkach.

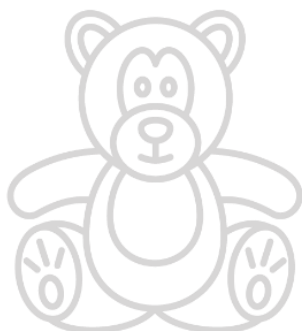
Tabela 13. Działania w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	5	4	5	5	4
Liczba posiedzeń Grup Roboczych	163	174	114	102	152
Liczba założonych Niebieskich Kart	38	46	27	31	47
Prowadzone działania w rodzinie	56	57	43	46	46
Zakończenie procedury Niebieskiej Karty	25	32	27	30	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Zgorzelcu

W ramach realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zorganizowało cykl warsztatów „Szkola dla Rodziców - Kochaj mnie mądrze”. Ponadto, w ramach GPPIRPA realizowany jest program 10 kroków do dobrego rodzicielstwa.

## 2.2.6. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA



Uchwałą Rady Miasta Zgorzelec nr 334/2017 z dnia 19 grudnia 2017 roku ustanowiony został Gminny Program Wspierania Rodziny. Głównym celem programu jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W ramach współpracy z realizatorami i partnerami programu prowadzone są działania pomocowe dla rodzin w celu uzyskania kompetencji do prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich.

Jedną z podstawowych form wsparcia jest asystent rodziny. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny, pochodzenia, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziny zagrożonej

wykluczeniem społecznym. Asystent rodziny działa na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2019 roku wsparciem asystentów rodziny było objętych 39 rodzin. Na terenie miasta zatrudnionych było 2 asystentów. Rodziny objęte wsparciem wymagały pomocy w następujących obszarach:

- o niewystarczających umiejętności w pokonywaniu trudności opiekuńczo - wychowawczych,
- o nieumiejętności organizacji życia rodziny, w tym planowania czasu wolnego,
- o trudności z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w tym racjonalnego gospodarowania budżetem domowym,
- o pomocy w sprawach urzędowych, w tym pomoc związana z procedurą uzyskania mieszkania socjalnego,
- o pomocy w zakresie możliwości uzyskania odpowiednich kwalifikacji zawodowych i zatrudnienia.

Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Jest to przejściowa – okresowa forma opieki nad dzieckiem.



W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym rozwiązaniem jest zapewnienie mu opieki w jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzina zastępcza przyjmując dziecko pod swoją opiekę, dba o jego rozwój fizyczny i intelektualny, zaspokaja potrzeby zarówno w sferze materialno-bytowej jak i emocjonalnej. Angażuje się w proces kształcenia, pogłębia zainteresowania, organizuje wypoczynek wakacyjny. Wypełnia obowiązki rodzicielskie wobec dziecka, dla którego tworzy rodzinę zastępczą. Rodzice zastępczy w swoich działaniach współpracują z rodziną biologiczną, która bierze udział w podejmowaniu ważnych decyzji dotyczących ich dzieci (np. przy wyborze szkoły, zawodu, wykonywaniu poważnych zabiegów medycznych). Na terenie powiatu zgorzeleckiego liczba rodzin zastępczych jest wciąż niewystarczająca.

W roku 2019 umieszczono w pieczy zastępczej 32 dzieci, z czego 11 umieszczono w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, natomiast 21 dzieci umieszczono w rodzinach zastępczych. Poniższa tabela pokazuje liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2017-2019 oraz wysokość partycypacji miasta w złotych.

Tabela 14. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2017-2019 oraz wysokość partycypacji miasta.

Rodzaj wsparcia	2017		2018		2019	
	Liczba dzieci	Poniesiony koszt	Liczba dzieci	Poniesiony koszt	Liczba dzieci	Poniesiony koszt
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	24	218.927,15	25	260.844,43	27	236.389,77
Rodziny zastępcze	55	184.004,00	58	218.951,70	80	267.196,84
Razem	79	402.931,15	83	473.348,44	107	503.586,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności MOPS w Zgorzelcu za 2019 rok

Na podstawie powyższych danych zauważyć można systematyczny wzrost liczby dzieci objętych rodzinną pieczą zastępczą.

### 2.2.7. OSOBY STARSZE, NIESAMODZIELNE I Z NIEPEŁNOPRAWNOŚCIAMI



Na terenie Miasta Zgorzelec honorowana jest Ogólnopolska Karta Seniora, wdrożona na terenie gminy przy współpracy ze Stowarzyszeniem MANKO, które od 20 lat podejmuje wiele inicjatyw, mających na celu poprawę jakości życia, zdrowia i bezpieczeństwa seniorów. Dokument uprawnia wszystkie osoby po 60 roku życia do korzystania z towarów i usług po obniżonej cenie na terenie całej Polski. W program włączyli się przedsiębiorcy, którzy oferują seniorom promocje w różnych punktach, tj. uzdrowiska, gabinety rehabilitacji czy instytucje kultury. Miasto Zgorzelec nie posiada lokalnego programu wspierającego seniorów.

Miasto Zgorzelec przystąpiło również do realizacji rządowego Programu „Wspieraj Seniora”, którego celem jest wsparcie seniorów, którzy ukończyli 70 lat (w wyjątkowych sytuacjach nawet mniej) i w związku z pandemią SARS-CoV-2 nie wychodzą z domu. Miasto Zgorzelec nie posiada jednak lokalnego programu wspierającego seniorów.

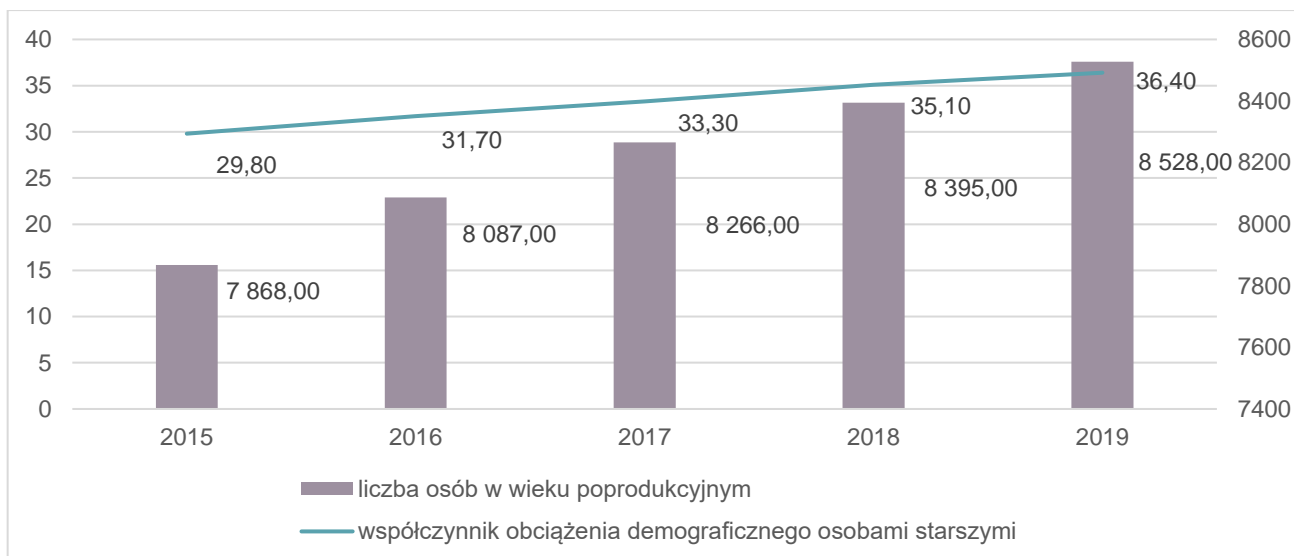
Wychodząc naprzeciw potrzebom osób starszych w Zgorzelcu został uruchomiony Miejski Klub Seniora oraz Uniwersytet III Wieku. Klub Seniora integruje i aktywizuje środowisko seniorów. Bezpośredni nadzór nad budżetem Klubu Seniora oraz realizowanymi zadaniami sprawuje Wydział Edukacji i Spraw Społecznych. Na potrzeby funkcjonowania Klubu Seniora powołano Koordynatora. W zajęciach (w zależności od ich rodzaju) uczestniczy od 10 do 20 osób. W spotkaniach okolicznościowych czy integracyjnych do 70 osób. W zajęciach mogą uczestniczyć osoby powyżej 60 roku życia. Seniorom oferuje się m.in.:

- zajęcia aktywizujące: nordic walking, taniec, joga, gimnastyka dla seniorów, zumba,
- zajęcia komputerowo – informatyczne,
- zajęcia artystyczne: pracownia rysunku i malarstwa, pracownia rękodzieła,
- zajęcia relaksujące: terapia śmiechem,
- nauka języków obcych: angielski, francuski, niemiecki,
- spotkania integracyjne, spotkania okolicznościowe, wycieczki.

Transgraniczny Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zgorzelcu rozpoczął swoją działalność serią wykładów 31 marca 2012 roku. Seniorzy uczestniczą w zajęciach stałych, tj. wykłady i warsztaty, jak również w zajęciach fakultatywnych, wybieranych dobrowolnie przez słuchaczy. Członkowie UTW biorą udział w spektaklach teatralnych, organizują wycieczki edukacyjne, wystawy czy imprezy integracyjne.



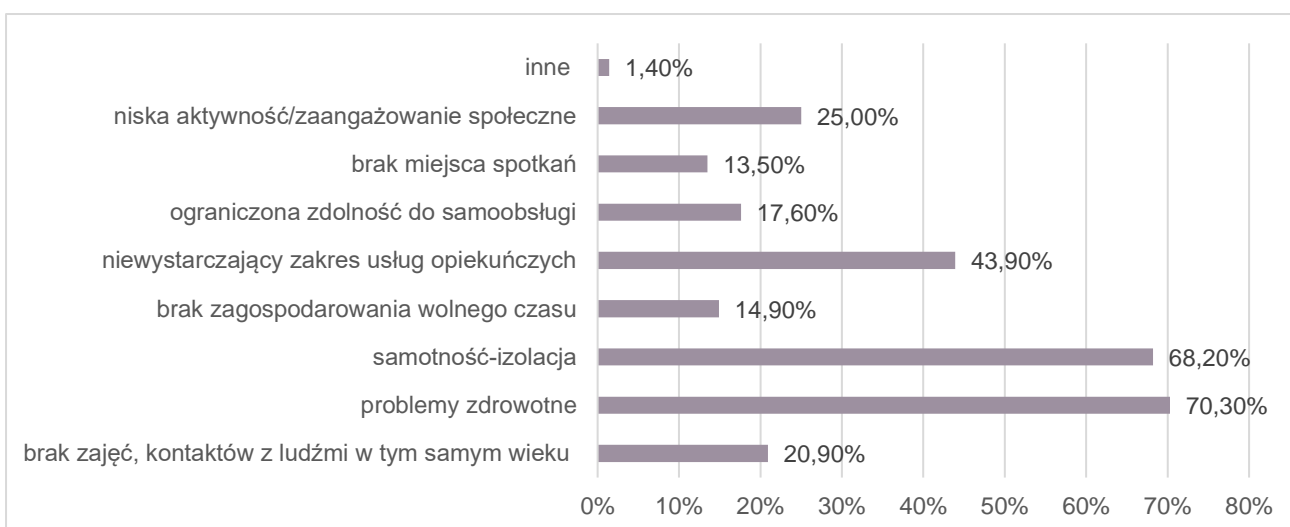
Wykres 16 Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie Miasta Zgorzelec, w latach 2015-2019



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak widać na powyższym wykresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, zgodnie z krajowymi tendencjami, systematycznie rośnie. W ciągu ostatnich 5 lat grupa ta zwiększyła się o 660 osób. Oznacza to przyrost o 7,70 %. Wszystkie powyższe ustalenia stanowią przesłankę do działań o charakterze opiekuńczym oraz do inwestycji w infrastrukturę oraz rozwój usług przeznaczonych dla osób w starszym wieku. Jest to również zapowiedź rozwoju rynku usług skierowanych do seniorów w obszarze integracji społecznej. Jak bowiem wykazały badania ankietowe, główne problemy społeczne osób starszych to: problemy zdrowotne (70,30 %), samotność (68,20 %) oraz niewystarczający zakres usług opiekuńczych (43,90 %).

Wykres 17. Problemy społeczne osób starszych



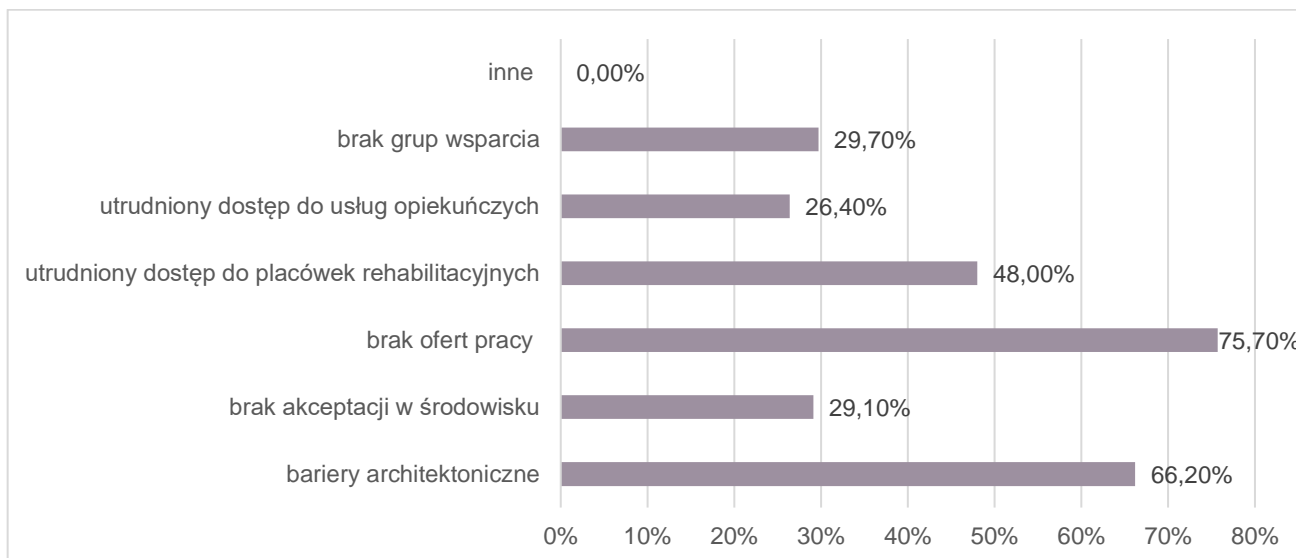
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

W ramach wsparcia osób z niepełnosprawnościami funkcjonuje Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej w Zgorzelcu, w ramach którego działa m.in. Szkoła Podstawowa dla dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na autyzm. Funkcjonowanie placówki jest możliwe w dużej mierze dzięki wsparciu środowiska lokalnego. Tradycją placówki były i są nadal wieczery wigilijne organizowane przez wychowanków i kadrę pedagogiczną placówki, podczas których spotykają się przyjaciele Ośrodka.

W mieście działa także Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. Janusza Korczaka w Zgorzelcu. Jest to wielofunkcyjna placówka prowadząca działania w celu zapewnienia opieki i wsparcia dla dzieci i młodzieży znajdujących się w sytuacjach kryzysowych oraz ich rodzin. W jej ramach funkcjonuje „Grupa Dziennego Pobytu” dla dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo. Placówka ta prowadzi pracę na rzecz środowiska lokalnego, jednocześnie poszerzając ją o współpracę ze stowarzyszeniami niemieckimi oraz z partnerami zagranicznymi, organizuje także wypoczynek letni w postaci zorganizowanych kolonii i obozów. Placówka jest przeznaczona dla dzieci i młodzieży, które z powodu zaburzeń rozwojowych, trudności w uczeniu się i zaburzeń w funkcjonowaniu społecznym mogą być zagrożone niedostosowaniem społecznym lub uzależnieniem i wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania oraz specjalistycznej pomocy edukacyjnej. Wychowankowie Ośrodka realizują obowiązek szkolny w szkołach publicznych na terenie miasta. Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. Janusza Korczaka w Zgorzelcu prowadzi także szereg działań na rzecz rozwiązywania problemów społeczności lokalnej. W jego strukturach funkcjonuje Szkoła Podstawowa Specjalna, zarówno dla dzieci z ośrodka jak i dla uczniów o obniżonych możliwościach intelektualnych, mających orzeczenie z Poradni Wychowawczo – Zawodowej. Placówka ta spełnia nie tylko szerokie kryteria wymagań na płaszczyźnie terapeutycznej, ale także bardzo wysokie standardy socjalne. Misją Ośrodka jest m.in. modyfikowanie dotychczas nieprawidłowego oraz kształtowanie i wzmacnianie poprawnego dialogu interpersonalnego, kreowanie właściwej komunikacji opartej na wzajemnym szacunku i akceptacji drugiej osoby niezależnie od płci oraz wieku.

Obszar wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami został poddany ocenie mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym. Respondenci wskazali, że głównymi trudnościami dla osób z niepełnosprawnościami są: brak ofert pracy przystosowanych do ich potrzeb, bariery architektoniczne oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych.

Wykres 18. Problemy społeczne osób z niepełnosprawnościami

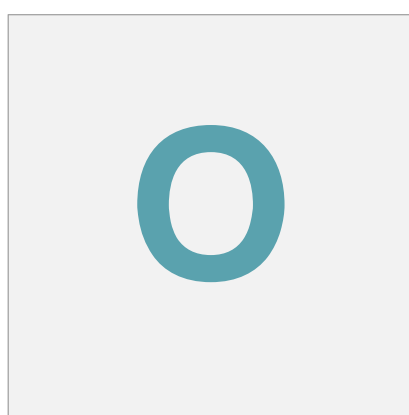


Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wyniki ankiet implikują konieczność podjęcia działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz do inwestycji w rozwój infrastruktury. Jest to wyzwanie na najbliższe lata zarówno dla władz miasta jak i organizacji pozarządowych.

## 2.3 ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest skuteczną i racjonalną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron obszaru związanego z pomocą społeczną Miasta Zgorzelec oraz szans i zagrożeń, jakie są z nim związane. W rezultacie SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu pomocy społecznej miasta. Jednocześnie analiza stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania właściwych kierunków rozwoju. Dodatkowo przedmiotowa analiza ujawnia obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu Miasta Zgorzelec.



<b>S - mocne strony</b>	<b>W - słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>○ Korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne</li> <li>○ Dobra jakość usług społecznych ( Polski Czerwony Krzyż, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Fundacja „Nasze Dzieci”, Jadłodajnia, Miejski Ośrodek Socjoterapii)</li> <li>○ Rozwinięta polityka senioralna (DPSy, Ogólnopolska Karta Seniora, Miejski Klub Seniora, Uniwersytet III wieku)</li> <li>○ Wysoki wskaźnik przedsiębiorczości</li> <li>○ Wykwalifikowana kadra w obszarze pomocy społecznej – liczne szkolenia, superwizje, warsztaty</li> <li>○ Kontynuacja działań mających na celu zwiększenie liczby miejsc w żłobkach/klubach malucha– dotacje podmiotowe oraz celowe</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ Mieszkalnictwo komunalne i socjalne – niewystarczająca liczba mieszkań, duża liczba osób oczekujących</li> <li>○ Brak mieszkalnictwa wspomaganego</li> <li>○ Oferta edukacyjna niewystarczająco uwzględniająca potrzeby edukacyjne wszystkich grup uczniów</li> <li>○ Opieka nad dziećmi do lat 3 – niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach/klubach malucha</li> <li>○ Utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych, specjalistycznej opieki zdrowotnej</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>○ Działalność na rzecz osób uzależnionych, ofiar przemocy w rodzinie , os. Starszych, OzN , działalność Zespołu Interdyscyplinarnego</li> <li>○ Programy zdrowotne i profilaktyczne (program szczepień ochronnych, program wspierania rodziny, program przeciwdziałania narkomanii)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ Niewystarczająca liczba asystentów rodziny</li> <li>○ Niski poziom aktywności społeczności lokalnej - brak środowiskowych grup samopomocy</li> <li>○ Brak podmiotów ekonomii społecznej</li> <li>○ Transformacja gospodarcza regionu</li> </ul>
<p><b>O - szanse</b></p>	<p><b>T - zagrożenia</b></p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>○ Możliwość pozyskania dofinansowania na realizację projektów z funduszy zewnętrznych</li> <li>○ Przyjęcie nowych dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym wyznaczających kierunki rozwoju państwa, w szczególności sfery społecznej</li> <li>○ Zwiększone zainteresowanie ze strony inwestorów</li> <li>○ Zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców</li> <li>○ Promowanie ekonomii społecznej</li> <li>○ Rosnąca rola organizacji pozarządowych</li> <li>○ Promowanie rodzinnej pieczy zastępczej</li> <li>○ Promowanie turystycznych walorów miasta</li> <li>○ Rozwój międzysektorowej polityki społecznej</li> <li>○ Korzystne zmiany społeczne - wzrost kreatywności, wykształcenia, postaw przedsiębiorczych</li> <li>○ Współdziałanie wielu podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej w celu rozszerzenia ofert, form i środków pomocy, co stwarza możliwość lepszego docierania do różnych grup i środowisk oraz finansowania działalności z różnych źródeł</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ Nieznana skala następstw gospodarczych i społecznych spowodowanych pandemią COVID</li> <li>○ Spowolnienie gospodarcze skutkujące wzrostem bezrobocia</li> <li>○ Nieefektywna polityka społeczna na poziomie krajowym</li> <li>○ Częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego, utrudniające długofalowe planowanie przedsięwzięć</li> <li>○ Starzenie się społeczeństwa</li> <li>○ Migracja ludności</li> <li>○ Pojawianie się nieznanych dotychczas problemów społecznych – np. cyberprzemoc</li> </ul>



## 2.4. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ



Charakterystyczny dla całego kraju spadek populacji znajduje odzwierciedlenie w Prognozie opracowanej na podstawie danych GUS na poziomie Miasta Zgorzelec. Według Prognozy liczba mieszkańców miasta spadnie. Tabela poniżej przedstawia jak według prognoz ludności do 2030 roku poszczególne kategorie wiekowe będą ulegać zmianie. Ogólna liczba ludności w Zgorzelcu spadnie o 11,50%, zmiany będą również w poszczególnych grupach wiekowych:

- wiek 0 -14 – spadek o 19,00 %, czyli o 639 osób,
- wiek 15 - 59 – spadek o 15,00 %, czyli o 2 358 osób,
- wiek 60+ – spadek o 3,00 %, czyli o 257 osób,
- wiek 80+ – wzrost 16,00 %, czyli o 302 osoby.

Tabela 16. Prognoza ludności dla Miasta Zgorzelec

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<b>Ogółem</b>	29 422	29 072	28 720	28 362	28 003	27 641	27 275	26 907	26 538	26 168
<b>przedprodukcyjny</b>	4 112	4 038	3 959	3 885	3 820	3 688	3 579	3 497	3 384	3 306
<b>produkcyjny</b>	16 581	16 213	15 887	15 515	15 219	15 007	14 789	14 554	14 368	14 119
<b>mobilny</b>	9 520	9 201	8 887	8 586	8 244	8 002	7 716	7 410	7 119	6 880
<b>niemobilny</b>	7 061	7 012	7 000	6 929	6 975	7 005	7 073	7 144	7 249	7 239
<b>poprodukcyjny</b>	8 729	8 821	8 874	8 962	8 964	8 946	8 907	8 856	8 786	8 743
<b>0-14</b>	3 383	3 337	3 215	3 121	3 056	2 963	2 898	2 841	2 790	2 744
<b>15-59</b>	16 231	15 899	15 657	15 389	15 116	14 878	14 625	14 388	14 149	13 873
<b>60+</b>	9 808	9 836	9 848	9 852	9 831	9 800	9 752	9 678	9 599	9 551
<b>80+</b>	1 876	1 867	1 844	1 794	1 764	1 787	1 872	1 960	2 055	2 178

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS - Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030

Systematycznie zbierane informacje i dane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej pozwalają na zaobserwowanie zmian ilościowych oraz pewnych tendencji w strukturze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Analizując tabele i wykresy zamieszczone w części diagnostycznej *Strategii* można przyjąć, że – niezależnie od zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych utrzymuje się stała grupa

beneficjentów systemu wsparcia, wymagająca stałej interwencji socjalnej. Rozwój gospodarczy podnoszenie się jakości życia w mieście, nie zawsze są zbieżne z tempem włączenia osób wykluczonych w życie społeczne.

Podsumowując informacje zawarte części prognostycznej *Strategii* możemy przyjąć, w perspektywie czasowej przyjmowanej Strategii, że:

- wzrośnie udział osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców miasta,
- dużą grupę osób wymagających wsparcia będą stanowiły osoby z niepełnosprawnościami,
- poza uzależnieniem od alkoholu i narkotyków pojawiać się będą nowe formy uzależnień,
- w kontekście rozwoju rynku pracy kluczowym będzie kwestia zwiększenia aktywności zawodowej, zwłaszcza osób z niepełnosprawnościami, kobiet oraz osób długotrwale bezrobotnych,
- oferta edukacyjna zostanie rozwinięta i dostosowana zarówno do potrzeb uczniów z dobrymi wynikami w nauce, jak i do uczniów z problemami dydaktycznymi i adaptacyjnymi,
- nastąpi systematyczny spadek liczby osób korzystających z dodatków mieszkaniowych.





## STRATEGIA



## **MISJA MIASTA ZGORZELEC**

**MIASTO ZGORZELEC KOMPLEKSOWO WSPIERA SWOICH  
MIESZKAŃCÓW**

**Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych  
dla Gminy Miejskiej Zgorzelec**

**Zapewnienie godnego życia mieszkańcom  
i zapobieganie wykluczeniu społecznemu**





## **3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Realizacja celu głównego odbędzie się poprzez realizację celów strategicznych, celów operacyjnych oraz kierunków działań.

Na podstawie analizy części diagnostycznej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zgorzelec wyodrębniono 3 najważniejsze cele strategiczne, które zostały opracowane w odpowiedzi na główne problemy miasta zdiagnozowane w rozdziale nr 2.

Cele strategiczne są jednocześnie zgodne z celem głównym. Celami strategicznymi są:

- 1. KOMPLEKSOWE WSPARCIE RODZINY I ROZWÓJ JEJ ZASOBÓW**
- 2. POPRAWA FUNKCJONOWANIA ORAZ WZMOCNIENIE WSPÓŁUCZESTNICTWA OSÓB STARSZYCH I NIESAMODZIELNYCH W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ**
- 3. EDUKACJA I REALIZACJA DZIAŁAŃ W OBSZARZE WSPARCIA RODZIN DYSFUNKCYJNYCH**

Do każdego celu strategicznego przyporządkowane zostały cele operacyjne, a do nich kierunki działań, które będą realizowane przez MOPS w Zgorzelcu, komórki organizacyjne Urzędu Miasta Zgorzelec, jednostki organizacyjne samorządu gminnego w tym: szkoły, placówki oświatowe, Klub Seniora, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Powyższe cele i kierunki działań realizowane będą w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Komendą Powiatową Policji, organizacjami pozarządowymi, Kościołami, związkami wyznaniowymi, wolontariuszami, zespołem kuratorskiej opieki sądowej oraz jednostkami ochrony zdrowia.



## CEL STRATEGICZNY I: KOMPLEKSOWE WSPARCIE RODZINY I ROZWÓJ JEJ ZASOBÓW

Jednym z najistotniejszych zasobów jest rodzina, jako podstawowy wymiar funkcjonowania poszczególnych zbiorowości społecznych, zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym. Dlatego *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zgorzelec* wyodrębnia ten obszar jako jeden z głównych kierunków działań. Kompleksowe, holistyczne podejście wymaga podjęcia szeregu inicjatyw aktywizujących rodzinę, zarówno w sferze zawodowej jak i społecznej. Oznacza także intensyfikację działań wspierających rodziny w sytuacji kryzysowej, o niskim statusie materialnym, z trudnościami w pełnieniu roli opiekuńczo-wychowawczej. To także wyzwanie pod względem pracy koncepcyjnej, zmieniającej stereotypy i nieefektywne wzorce.

Na podstawie analiz zawartych w części diagnostycznej, obszaru wsparcia dla rodziny nie sposób oddzielić od głównych problemów społecznych takich jak migracja ludności, problemy mieszkaniowe, bezrobocie (nasilone poprzez charakterystyczne dla województwa dolnośląskiego przemiany gospodarcze związane z procesem transformacji węglowej), a także ogólnokrajowym spowolnieniem gospodarczym, spowodowanym epidemią SARS-CoV-2. Nie należy przy tym jednak zapominać o bogatych zasobach lokalnego kapitału ludzkiego jakim jest chociażby wysoki wskaźnik przedsiębiorczości w mieście. Przy odpowiednim systemie wsparcia, opartym o efektywnie działającą edukację, pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla dzieci i młodzieży, służbę zdrowia, rozbudowaną infrastrukturę mieszkaniową, usługową, a także aktywizację społeczności lokalnej poprzez bogatą ofertę kulturalną oraz rewitalizację przestrzeni społecznej (rekreacja, sport, lokalna turystyka) należy oczekiwać osiągnięcia pierwszego z celów strategicznych. Atrakcyjna infrastruktura usługowa zachęci lokalnych inwestorów, co zwiększy aktywność zawodową mieszkańców i zmniejszy saldo migracji. Rozwinięta infrastruktura społeczna umożliwi mieszkańcom aktywne i różnorodne spędzanie czasu wolnego, co zacieśni więzi społeczne. Kontynuacja dobrych praktyk w zakresie wsparcia dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych (np. ubóstwo, choroba, uzależnienia, przemoc) zwiększy poziom bezpieczeństwa mieszkańców i zbuduje poczucie uczestnictwa w procesie budowania wspólnoty lokalnej. Kontynuacja wsparcia dla osób biernych zawodowo, międzysektorowa współpraca lokalnych władz, organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego, przy jednoczesnym wsparciu finansowym ze środków krajowych oraz unijnych spowoduje uaktywnienie gospodarcze tego regionu i wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców.

## **CEL STRATEGICZNY II: POPRAWA FUNKCJONOWANIA W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ OSÓB STARSZYCH, NIESAMODZIELNYCH I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI**

W obliczu postępującego procesu starzejącego się społeczeństwa, obserwowanego zarówno na poziomie lokalnym, krajowym jak i globalnym, zaspokojenie potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych w wymiarze społecznym i zdrowotnym stanowi jedno z największych wyzwań dla władz krajowych, jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych. Starzenie się społeczeństw niesie ze sobą skutki i wyzwania nie tylko w obszarze społeczno-kulturowym, ale i gospodarczym, ponadto przy zmieniającej się diametralnie strukturze demograficznej większość systemów w obszarze socjalnym powinna ulec przemodelowaniu.

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zgorzelec* zawiera działania zmierzające zarówno do zapewnienia kompleksowego systemu opiekuńczo-leczniczego ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb seniorów oraz osób niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami, jak również stworzenia dla tych grup społecznych przyjaznych warunków do życia m.in. poprzez dalszy rozwój polityki senioralnej oraz aktywne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Należy także podkreślić konieczność rozwoju kapitału społecznego mieszkańców, co poprzez kształtowanie postaw obywatelskich przyczyni się do budowania relacji międzypokoleniowych (np. samopomocowe grupy sąsiedzkie). W zakresie dostosowania infrastruktury oraz usług opiekuńczych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych *Strategia* uwzględnia współpracę z jednostkami powiatowymi oraz organizacjami pozarządowymi. Planowane działania Miasta Zgorzelec w tym obszarze przyczynią się zatem do powstania skoordynowanego, międzysektorowego systemu wsparcia, co skutkować będzie osiągnięciem drugiego z celów strategicznych.

## **CEL STRATEGICZNY III: EDUKACJA I REALIZACJA DZIAŁAŃ W OBSZARZE WSPARCIA RODZIN DYSFUNKCYJNYCH**

Jak zostało wspomniane wcześniej, Miasto Zgorzelec przyjęło „Lokalny program wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży szkół podstawowych z terenu Miasta Zgorzelec”. W myśl tego programu zostają udzielone stypendia dla uzdolnionych uczniów uczęszczających do szkół podstawowych. Brakuje jednakże jednolitego, międzysektorowego programu wsparcia, obejmującego wszystkie placówki i poziomy nauczania na terenie miasta, zarówno dla dzieci szczególnie uzdolnionych jak i dla dzieci z problemami w nauce, z zaburzeniami adaptacyjnymi, związanymi z trudnościami w nawiązywaniu relacji społecznych. Ponadto, oferta dodatkowych zajęć edukacyjnych powinna zostać dostosowana także dla tych uczniów, którym brakuje pasji i motywacji. Szybki rozwój nauki i techniki sprawia, że gwałtownie rosną wymagania dydaktyczne, przez co nauka staje się trudna i nie wszyscy uczniowie są w stanie sprostać stawianym im wymaganiom. Dzieci takie nie czynią postępów w nauce szkolnej, często otrzymują słabe oceny, żyją w poczuciu krzywdy, niejednokrotnie skazane są na brak sukcesów edukacyjnych. Dlatego tak istotne jest poszerzenie spectrum działań wspierających w tym obszarze.

Rodzina dysfunkcyjna postrzegana jest jako system, w którym następuje zakłócenie w istocie relacji oraz w pełnieniu określonych ról i funkcji. Pogłębiająca się dysfunkcja rodziny może stać się podłożem do powstania zachowań patologicznych, zarówno u dorosłych jak i wśród młodzieży. Młodzież z rodzin dysfunkcyjnych posiada ograniczone możliwości budowania więzi społecznych. Często przejmując niewłaściwe wzorce i postawy społeczne, co zwiększa prawdopodobieństwo nasilenia zjawiska patologizacji młodzieży. Miasto Zgorzelec, dostrzegając wagę problemu, podejmuje szereg działań, które mogą stać się w pełni efektywne tylko poprzez ich kontynuację i dalszy rozwój (np. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zgorzelcu). Mimo to nadużywanie alkoholu oraz substancji psychoaktywnych, a także często związana z nim przemoc w rodzinie nadal stanowią jeden z najbardziej istotnych problemów społecznych Miasta Zgorzelec. Powyższy problem stwarza konieczność podjęcia międzyinstytucjonalnej współpracy, opartej nie tylko na wymianie informacji, lecz także na spójnych, wielotorowych działaniach.

Odpowiednie programy profilaktyczne, edukacyjne, inicjatywy społeczne, działania promocyjne oraz wsparcie terapeutyczne pozwolą na realizację trzeciego z celów strategicznych w Mieście Zgorzelec.

## CEL STRATEGICZNY I: KOMPLEKSOWE WSPARCIE RODZINY I ROZWÓJ JEJ ZASOBÓW

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI EWALUACJI	OCZEKIWANE REZULTATY
<b>1.1 PROWADZENIE DZIAŁAŃ NA RZECZ RODZIN W OBSZARZE AKTYWIZACJI POŁĘCZNEJ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie pracy socjalnej, zwiększenie liczby asystentów rodziny</li> <li>• Opracowanie programów profilaktycznych dla mieszkańców</li> <li>• Promowanie zdrowego modelu życia i pozytywnych wzorców rodziny</li> <li>• Prowadzenie Klubu Rodzica (porady specjalistów, psychologów, pedagogów)</li> <li>• Prowadzenie warsztatów "10 kroków do dobrego rodzicielstwa"</li> <li>• Realizacja Projektu "Aktywna integracja w Zgorzelcu"</li> <li>• Rozwój aktywności społeczności lokalnej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba asystentów rodziny, pracowników socjalnych</li> <li>• Liczba osób objętych programami profilaktycznymi</li> <li>• Liczba wydarzeń zorganizowanych na rzecz integracji mieszkańców</li> <li>• Liczba wydarzeń, przedsięwzięć, promujących zdrowy styl życia</li> <li>• Liczba osób objętych wsparciem psychologicznym</li> <li>• Liczba osób korzystających z warsztatów</li> <li>• Liczba osób korzystających z programu „Aktywna Integracja w Zgorzelcu” oraz liczba działań w ramach projektu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wzmocnienie więzi rodzinnych</li> <li>• Wyjście rodzin z kryzysu, aktywizacja społeczna</li> <li>• Zmiana wzorców funkcjonowania rodziny</li> <li>• Wzrost poczucia tożsamości ze wspólnotą lokalną</li> </ul>
<b>1.2. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY MIESZKANIOWEJ I SPOŁECZNEJ NA RZECZ WSPARCIA RODZINY</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa dla rodzin w kryzysie (np. chronionego, treningowego oraz budowy mieszkań komunalnych i socjalnych)</li> <li>• Budowa nowych placów zabaw, ścieżek rowerowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych</li> <li>• Liczba nowo powstałych placów zabaw i ścieżek spacerowo - rowerowych</li> <li>• Liczba odnowionych parków i skwerów</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zapewnienie odpowiedniej liczby mieszkań, wspieranie osób bezdomnych, zmniejszenie liczby osób bezdomnych</li> <li>• Zmniejszenie skali zjawiska marginalizacji społecznej</li> </ul>

	i spacerowych, rewitalizacja terenów zielonych		<ul style="list-style-type: none"> <li>Promocja aktywnych form spędzania czasu wolnego</li> </ul>
<b>1.3 ROZWÓJ ZAWODOWY RODZIN ORAZ OSÓB PRACUJĄCYCH W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Zwiększenie liczby placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 roku życia</li> <li>Szkolenia grup społeczno-zawodowych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych (dla pracowników, realizatorów SRPS),</li> <li>Wsparcie osób bezrobotnych w procesie aktywizacji zawodowej</li> <li>Warsztaty z zakresu doradztwa zawodowego</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Liczba miejsc w placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3</li> <li>Liczba osób, które znalazły pracę w wyniku działań aktywizujących osoby bezrobotne</li> <li>Liczba szkoleń z obszaru rozwiązywania problemów społecznych</li> <li>Liczba nowych stanowisk pracy</li> <li>Liczba przeprowadzonych warsztatów z zakresu doradztwa zawodowego</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Zwiększenie możliwości zapewnienia opieki dzieciom do lat 3 i związany z tym wzrost aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi.</li> <li>Wsparcie osób o niskim statusie materialnym</li> <li>Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, zwiększenie liczby miejsc pracy</li> </ul>

## CEL STRATEGICZNY II: POPRAWA FUNKCJONOWANIA W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ OSÓB STARSZYCH, NIESAMODZIELNYCH I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI EWALUACJI	OCZEKIWANE REZULTATY
<b>2.1 ROZWÓJ AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ WŚRÓD OSÓB STARSZYCH, NIESAMODZIELNYCH I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozwój działalności Miejskiego Klubu Seniora</li> <li>• Promowanie wśród społeczności lokalnej aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej</li> <li>• Wprowadzenie Zgorzeleckiej Karty Seniora</li> <li>• Promowanie i wspieranie solidarności międzypokoleniowej</li> <li>• Realizacja Projektu "Aktywna integracja w Zgorzelcu"</li> <li>• Propagowanie idei wolontariatu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych na rzecz integracji osób starszych,</li> <li>• Liczba obiektów handlowych honorujących Zgorzelecką Kartę Seniora</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zwiększenie wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, starszych i niesamodzielnych</li> <li>• Wzmocnienie więzi społecznych</li> <li>• Zminimalizowanie ryzyka zagrożenia wykluczeniem społecznym</li> <li>• Likwidacja stereotypów na temat aktywności społecznej seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz niesamodzielnych</li> <li>• Rozwój wolontariatu jako formy wsparcia</li> <li>• Zmniejszenie skali zjawiska izolacji społecznej związanej z pandemią koronawirusa</li> </ul>



<p><b>2.2 DOSOTOSOWANIE INFRASTRUKTURY ORAZ USŁUG DO POTRZEB SENIORÓW I OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Współdziałanie z PCPR i PFRON w procesie likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych</li> <li>• Utworzenie "Budynku dla Seniora"</li> <li>• Opracowanie koncepcji możliwości zwiększenia miejsc pobytu dla osób starszych</li> <li>• Upowszechnianie wiedzy na temat dostępnych usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych</li> <li>• Realizacja spotkań ze specjalistami z zakresu opieki zdrowotnej</li> <li>• Zwiększenie liczby specjalistów</li> <li>• Wzmocnienie współpracy z NGO w ramach rozwoju usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liczba miejsc w placówkach opieki długoterminowej</li> <li>• Liczba mieszkań wspomaganych dla seniorów</li> <li>• Liczba NGO zajmujących się rehabilitacją i opieką nad osobami niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi</li> <li>• Liczba spotkań ze specjalistami opieki zdrowotnej</li> <li>• Liczba zajęć rehabilitacyjnych dla osób niesamodzielnych / niepełnosprawnych</li> <li>• Liczba godzin z zakresu usług opiekuńczych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Likwidacja barier architektonicznych</li> <li>• Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych</li> <li>• Zwiększenie świadomości w obszarze zdrowego trybu życia i profilaktyki zdrowotnej</li> <li>• Popularyzacja działalności organizacji pozarządowych zajmujących się wsparciem osób z niepełnosprawnościami</li> <li>• Zwiększenie możliwości różnorodnych form wsparcia dla seniorów, osób niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami</li> </ul>
--	---	---	--

## CEL STRATEGICZNY III: EDUKACJA I REALIZACJA DZIAŁAŃ W OBSZARZE WSPARCIA RODZIN DYSFUNKCYJNYCH

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI EWALUACJI	OCZEKIWANE REZULTATY
<b>3.1 DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE EDUKACJĘ DZIECI Z PROBLEMAMI DYDAKTYCZNYMI</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Rozszerzenie oferty edukacyjnej - zajęcia pozalekcyjne</li> <li>Indywidualne wsparcie uczniów z trudnościami w nauce</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Liczba zajęć pozalekcyjnych i liczba uczniów z nich korzystających</li> <li>Liczba zajęć wspomagających i liczba uczniów z nich korzystających</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Rozwój pasji i zainteresowań wśród uczniów</li> <li>Zwiększenie możliwości wsparcia uczniów z trudnościami dydaktycznymi</li> </ul>
<b>3.2 ROZWÓJ DZIAŁAŃ W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT FORM I SKUTKÓW UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Publikacje na temat problemów alkoholowych</li> <li>Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych na temat nowych form uzależnień i ich skutków - np. program przeciwdziałania cyberprzemocy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Liczba przeprowadzonych warsztatów, spotkań, szkoleń</li> <li>Liczba publikacji, artykułów, postów</li> <li>Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Wzrost świadomości społecznej na temat skutków uzależnień</li> <li>Zmniejszenie zjawiska przemocy</li> <li>Zmniejszenie liczby osób uzależnionych</li> </ul>
<b>3.3 WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE I MERYTORYCZNE DLA OSÓB UZALEZNIONYCH, WSPÓLUZALEZNIONYCH</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Prowadzenie terapii dla ofiar przemocy i terapii uzależnień</li> <li>Organizacja porad prawnych</li> <li>Wspieranie działań profilaktycznych i wczesnej interwencji w rodzinie</li> <li>Dyżury psychologa w MOPS</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Liczba osób biorących udział w terapii</li> <li>Liczba osób które skorzystały z porad prawnych</li> <li>Liczba osób i rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty</li> <li>Liczba godzin dyżurów psychologa</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Zwiększenie dostępu do usług terapeutycznych</li> <li>Wzrost efektywności działań prewencyjnych</li> <li>Wzrost aktywności lokalnych grup wsparcia</li> </ul>

<b>I OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Współpraca z grupami wspierającymi osoby uzależnione i współuzależnione</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Liczba grup wsparcia</li> </ul>	
<b>3.4 DZIAŁANIA NA RZECZ MINIMALIZACJI SKUTKÓW UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Podjęcie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w szkole i środowisku rówieśniczym</li> <li>Realizacja projektu "Projekt ograniczania strat i szkód osób z problemem alkoholowym klientów MOPS" - profilaktyka, szkolenie pracowników socjalnych</li> <li>Systematyczny monitoring sprzedaży napojów alkoholowych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych poprzez badanie typu „tajemniczy klient”</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Liczba podjętych działań w ramach wczesnej interwencji</li> <li>Liczba szkoleń dla pracowników socjalnych</li> <li>Liczba punktów handlowych sprzedających napoje alkoholowe, które zostały poddane kontroli</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Zwiększenie kompetencji kadry z obszaru pomocy społecznej, jednostek policji oraz specjalistów psychologów w zakresie metod pracy z ofiarami przemocy i uzależnień</li> <li>Zmniejszenie zjawiska patologizacji społeczeństwa</li> </ul>

## Harmonogram realizacji poszczególnych celów operacyjnych zakłada ich wdrażanie w sposób ciągły w latach 2021-2027.



Konkretny czas realizacji danego celu będzie uzależniony od:

- możliwości pozyskania finansowania danego celu, w tym w szczególności ze źródeł zewnętrznych,
- stopnia zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców miasta na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Przewiduje się następujące źródła finansowania celów zawartych w Strategii:

- środki własne,
- środki z budżetu centralnego,
- środki organizacji, które będą wspólnie z MOPS realizować projekty (np. NGO),
- środki funduszy krajowych,
- środki strukturalne Unii Europejskiej.

Poniższa tabela pokazuje planowane środki finansowe, które zostaną zaangażowane do realizacji kierunków działań zawartych w niniejszej Strategii. Przedstawione środki finansowe obejmują wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie miasta (zadania własne i zadania zlecone). Uwzględniono 5% coroczny wzrost wydatków.

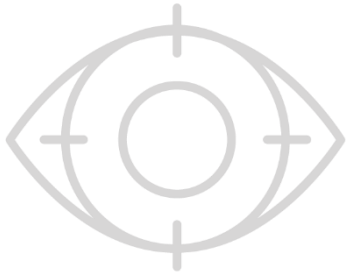
Tabela 17. Ramy finansowe Strategii

rok	2021	2022	2023	2024	2025
kwota	19 683 961,10 zł	20 668 159,16 zł	21 701 567,11 zł	22 786 645,47 zł	23 925 977,74 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz sprawozdania z działalności MOPS w Zgorzelcu

Miasto Zgorzelec będzie na bieżąco analizować sposoby pozyskania finansowania zewnętrznego dodatkowych projektów i inicjatyw. Możliwość zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju miasta będą zależeć w szczególności od wielkości środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce i zasady podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa.

## 4. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII



Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem określającym cele i działania do roku 2027 w zakresie problematyki społecznej, wymagającym okresowej aktualizacji do zmian zachodzących w otoczeniu, jak i w samym społeczeństwie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Organem koordynującym

wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie MOPS w Zgorzelcu zgodnie z art. 110 pkt. 4 ustawy o pomocy społecznej.

Monitoring realizacji strategii umożliwia:

- o obserwację stanu zaawansowania realizacji poszczególnych działań, umożliwiających aktualną identyfikację problemów w ich realizacji;
- o ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację;
- o weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków;
- o kontrolę postępu prac związanych z realizacją poszczególnych celów operacyjnych.

Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są wyznaczone działania. Dokument wyznaczył główne kierunki w jakich należy podążać by osiągnąć zamierzone cele. Jednak nie wszystkie zdarzenia da się przewidzieć, dlatego tak istotny jest monitoring Strategii. W szczególności w obecnej sytuacji, kryzysu związanego z pandemią, stały nadzór i kontrola stają się jednym z głównych elementów prawidłowej realizacji założonych celów. Monitorowanie odbywać się będzie z wykorzystaniem wskaźników realizacji określonych w Strategii w rozdziale 3.3. dla każdego z celów operacyjnych.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28 aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie

podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

System ewaluacji polega na ocenie i interpretacji zgromadzonych danych dotyczących realizacji strategii w odniesieniu do jasno sformułowanych kryteriów jakości oraz efektów wdrażania poszczególnych działań. Ponadto ewaluacja pozwala wyjaśnić, dlaczego wartości wskaźników nie zostały zrealizowane i jakie są przyczyny wystąpienia problemów oraz jak je rozwiązać.



## **MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ZGORZELCU**

Romualda Traugutta 77b,  
59-900 Zgorzelec  
e-mail: sekretariat@mops.zgorzelec.eu

**We współpracy z:**

 Wielkopolska Akademia  
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY  
INSTYTUT  
JAKOŚCI

ul. Grochowska 35  
60-277 Poznań  
e-mail: jst@wanir.edu.pl